

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 42.

TELEFON: AUT. 50-5-97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 56-7-11.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGÁSZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: DR. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ.

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTA MŰSZAKI TANÁCSOS

A kairói postakongresszus.

Dr. FORSTER KÁROLY m. kir. postaigazgatónak
a m. kir. posta jogász és mérnök tisztviselői országos egyesületében
tartott felolvasásából.

Le Congrès Postal du Caire.

Par le Dr. Charles de Forster, Directeur des Postes.

L'auteur donne un aperçu des nouvelles dispositions adoptées par le Congrès du Caire.

A hatvan éve fennálló Egyetemes Postaegyesület ez év február—márciusában tartotta 10. kongresszusát, ezúttal Kairóban.

A posta túl van azon a Sturm és Drang időszakon, amiben jelenleg a távközlés van, ahol a szolgálat a technika mai gyors fejlődése folytán állandóan hatalmas változásokon megy keresztül. A postánál a két-két kongresszus közt lefolyó öt év alatt, legalább is a távközléshez viszonyítva, nyugalmi állapot van.

Az 5 évi időköz alatt azonban mégis mindig merül fel a postánál is sok új eszme és gondolat és így a postakongresszusok elé is mindig hatalmas anyag kerül. A kairói kongresszusra is az államok több mint 1650 javaslatot terjesztettek elő.

Ha ezt a hatalmas, több kötetre rúgó anyagot áttanulmányozzuk, az első megállapításunk mindenesetre az, hogy a háború után magasba szökött postai díjak érzékeny leszállítását egyik állam sem kérte. Ennek nyilvánvalóan pénzügyi okai voltak: félnek az államok a további bevételkieséstől. Hozzájárul ehhez az, hogy a háború után a levélpostai küldemények díjszabásában a kongresszusok nem tudtak fix tételeket felállítani, hanem csak alapdíjakat állapítottak meg, amelyeket az államoknak joguk volt bizonyos mértékben leszállítani vagy felemelni. A háború előtt a 20 g-os nemzetközi levél díja 25 centime volt, amelyet a tengerentúli forgalomban fel lehetett ugyan emelni, de ezzel a jog-

gal egy európai állam sem élt és így az európai államokban a nemzetközi levéldíj egyforma volt. A madridi 1920. évi kongresszus a háború utáni valutáris zürzavarban nem talált más megoldást, mint hogy a 25 ct-os díjat a kétszeresére, 50 ct-ra emelte fel, de ez csak maximum volt, amellyel szemben, mint minimum, a békebeli díj szerepelt. Az igazgatások tehát a díjat 20—50 ct közt állapíthatták meg. A stockholmi kongresszus e téren — legalább elvben — radikális lépésre szánta el magát, a 20 g-os levél díját ismét 25 ct-ban állapította meg. Viszont a minimum-maximum rendszerhez kénytelen volt ragaszkodni és a díjat minimum 20, maximum 40 ct-ban szabta meg. Ugyanígy tett a londoni kongresszus is, ahol a 25 ct-os alapidíj és a 20 ct minimum változatlan maradt, ellenben a maximumot 40-ről 37½ ct-ra szállították le. A kairói kongresszus ezt a szerény leszállítást folytatta és a maximumot 35 ct-ra mérsékelte. A magyar posta — sajnos — a maximum legfelső határán volt már London után is. Most, ha a jelenlegi 40 filléres díjat megtartjuk, tulajdonképpen átlépjük a felső határt. Minthogy azonban a díjaknak ú. n. „kikerekítése“ meg van engedve, a jelenlegi díjat, ha akarjuk, még fenntarthatjuk.

Mint valutáris szempontból érdekes lépést megemlítem azonban ezzel kapcsolatban, hogy az eddig velünk egyformán a legmagasabb díjat szedő Ausztria a levél díját, illetőleg annak belföldi pénznemben kifejezett egyenértékét érdekes indokolással újabban még jobban felemelte.

Az Osztrák Nemzeti Bank ugyanis, bár papíron még a schilling régi egyenértékét ismeri el, idegen pénznemek eladásánál, sőt a vételénél is erős felárat számít. Így a nemes valutákat 28 százalékos felárral adja és veszi. Ezt a felárat a posta is most részben felszámítja, kimondván, hogy a levélpostánál eddig érvényben volt 1 aranyfrank = 1.40 schilling egyenértéket 1 aranyfrank = 1.80 schillingre változtatja. Ennek megfelelően az arany centimeben kifejezett levélpostai díjakat érvényben hagyva, azok groschen egyenértékét felemelte. Az osztrák külföldi levéldíj ennek alapján 50 groschenről 60 groschenre, illetőleg a kedvezményes államokba (pl. Magyarországra) 40 groschenről 45 groschenre emelkedett. Ha mi is a postai díjaknál a Nemzeti Bank által — igaz, hogy csak a bizonyos célra, pl. utazásokra szánt valuták eladásánál — számított 20 százalékos felárat tekintetbe vesszük, akkor a mi postai díjaink aranycentime egyenértéke is jelentékenyen leszáll és a 40 filléres levéldíjunk csak kb. 30 aranycentimennek felelne meg, tehát nemcsak a londoni 37.5, hanem a kairói 35 ct-os maximumnál is jelentősen alacsonyabb volna. Nem volnánk tehát a legdrágább tarifájú európai posta. Sőt e címen a levéldíjunk tovább emelhető volna. Erre az utóbbira azonban remélhetőleg nem kerül a sor. Mindenesetre ez a kérdés a posta pénzügyi-, nevezetesen valuta-politikájának egyik fontos tétele. Ezt azonban addig, amíg a Nemzeti Bank a 20 százalékos felárat nem teszi általánossá, azaz, amíg ki nem mondja, hogy az idegen valuták vételénél is elismeri a 20 százalékos felárat, ami úgy látszik nem várható, a posta részéről nem volna célszerű megbolygatni. Ez egyébként összefüggene esetleg a nemzetközi csomagok, sőt a távíró-távbeszélő aranyfrankos díjainak egyenértékszámításával, valamint az utalványátszámítási kulcs megállapításával is. Meg kell azon-

ban említenem, hogy Ausztria a csomagdíj egyenértékét — eddig legalább — nem változtatta meg és így ott még a régi egyenérték van alkalmazásban.

Ha a levél díját általában nem is szállította le érzékenyen a kairói kongresszus, néhány kisebbjelentőségű díjnál radikális enyhítést léptetett életbe.

Első helyen kell említenem a légipostát, ahol a légipostai pótdíj jelentősen olcsóbbodik. Eddig ugyanis e pótdíj 1000 km-ként és 20 g-ként 25 ct volt, míg most e díj egész Európára egységesen 15 ct lesz. Ennek folytán pl. míg most egy Budapestről Párizsba vagy Londonba szóló légipostai levél pótdíja 32 fillér, ezt most le kell szállítanunk 15 ct egyenértékére, ami kb. 17—18 fillér. Bizonyos nehézséget csak az okoz, hogy jelenleg a szomszédos forgalomban (Németországot és Svájcot is ideértve) csak 16 fillért szedünk pótdíj gyanánt. Ha tehát a 15 ct-nak 18, esetleg 20 f-ben állapítjuk meg az egyenértékét, ez a szomszédos forgalomban díjemelést jeletene. Viszont 16 fillérben nem állapíthatjuk meg a 15 ct egyenértékét, mert akkor a Párizsba és Londonba szóló küldeményekre ráfizetnénk. Esetleg nem marad más hátra, mint a zárójegyzőkönyv egyik cikkének jogosítványával élve, mégis két pótdíjat állapítani meg, nevezetesen a szomszédos forgalomra az eddigi 16 f-t, a távolabbira pedig az eddigi 32 fillér helyett 20 fillért. Megemlítem, hogy a kongresszus módot adott arra, hogy a kedvezményes díjú küldemények (nyomtatvány stb.) után a rendes légipostai pótdíj egyötödét szedhessük. Természetes azonban, hogy erre csakis akkor kerülhet a sor, ha a légi transzdíjnál is mód lesz a társaságokat arra kényszeríteni, hogy a nyomtatványt olcsóbban szállítsák, mint a levelet.

Meg kell jegyeznem, hogy ennek a díjleszállításnak nem lesz a posta költségvetésére hátrányos hatása. Jelenleg ugyanis a társaságoknak és a közvetítő postaigazgatásoknak fizetett légipostai szállítási díjak kiszámításánál minden egyes zárlat súlyát 100 g-ra, a távolságot pedig 100 km-re kellett felfelé kikerekíteni, ami ránknézve elég hátrányos volt. Az új szabályok szerint sem a súlyt, sem a távolságot nem szabad kikerekíteni, tehát csak a tényleges súly és tényleges távolság alapján fogjuk fizetni a légi szállítási díjat.

A londoni kongresszus által bevezetett új szolgálat, a „kiscsomag” díja is jelentősen olcsóbbodik. Az alapidíj (az 50 g-os kiscsomag díja) 15 ct-ról 10 ct-ra száll le. Ezzel szemben azonban a rendeltetési igazgatás is részesül számottevő díjrészesedésben azáltal, hogy minden kiscsomag után, tekintet nélkül annak súlyára, 50 ct, illetőleg házhoz kézbesítés esetében 75 ct díjat szedhet.

A sürgős csomagokért ezentúl nem a rendes díj háromszorosát, hanem csak kétszeresét szedik az igazgatások.

A vakok részére szolgáló dombornyomású íráskészítési díjánál hasonlóan nagy a díjleszállítás: az eddig kg-ként 5 ct-ban megállapított díj 3 ct-ra mérséklődik.

Jelentős díjleszállítások lesznek az ú. n. mellékdíjakban is.

Igy a tudakozványdíj maximuma eddig 1 frank volt, ez 50 ct-ra olcsóbbodik. Mi eddig 80 fillért szedtünk s így e díjat le kell szállítanunk legalább 60 fillérre.

Az expressz-díj maximuma 1 frankról 70 ct-ra száll le. A magyar díj eddig 80 fillér volt, tehát a maximumon felül lesz; mindenesetre gondolkodnunk kell tehát annak esetleges leszállításáról.

A portó, azaz a bérmentetlen vagy elégtelenül bérmentesített levélpostai küldemények után fizetendő díj minimuma az eddigi 10 ct-ról 5 ct-ra, azaz 50 százalékkal száll le. A közönség régi panasza enyhül ezáltal, mert az 1—2 filléres díjhiányért nem fogunk 12 filléres minimális portót szedni. A portós ajánlott levelek után fizetendő díj pedig, amely eddig, úgy mint a közönséges leveleknél, a hiányzó díj kétszerese volt, ezentúl csak a hiányzó díjra fog szorítkozni, ami nyilván méltányos.

A díjszabási változásokon kívül fontos újítás lesz, hogy a levélpostai küldemények maximális méretei megváltoznak, nevezetesen sokkal ruganyosabbak lesznek. Míg eddig a hosszúság, szélesség és vastagság méretei külön-külön voltak megállapítva, ezentúl a feladónak módjában lesz pl. a vastagságot a másik kettő rovására emelni. Csak két általános méret marad, nevezetesen a szélesség, hosszúság és vastagság *együttvéve* nem lehet több, mint 90 cm, továbbá a hosszúság nem haladhatja meg a 60 cm-t (eddig 45 cm volt a maximum). A tekeresalakú küldemények maximális méretei is ruganyosabbak lesznek. Másik előnye az új szabálynak, hogy egységes maximum lesz az összes levélpostai küldeményekre (kivéve természetesen a levelezőlapot), azaz az árumintákra és kiscsomagokra fennállott kisebb maximum megszűnik, azoknak legnagyobb kiterjedése azonos lesz a levelekével.

Egészen új szolgálat alapjait fektette le a kongresszus az ú. n. „postai utazási bon“ intézményben. Ennek értelmében az utasok a saját országuk postahivatalainál saját nemzeti pénzükért egy 10 lapból álló, egyenként 100 aranyfrank értékű füzetet vásárolhatnak, amelyeknek mindegyikét a szolgálatban résztvevő többi igazgatás postahivatalainál az ottani nemzeti pénzre lehet beváltani. Már eddig is voltak ilyen utazási csekkek, amelyeket egyes nagybankok, vagy utazási vállalatok adtak ki. Ezeknek beváltási lehetősége azonban korlátozott, mert azokat csak bankok válthatták be, amelyeknek szolgálati ideje napi néhány órára terjed és azokat rendszerint csak néhány bank váltja be. Az új postai utazási bonok ellenben a reggeltől estig és minden kis községben is a közönség rendelkezésére álló postahivatalok útján lesznek beválthatók. A szolgálatot az utalványegyezményhez csatolt „Függelék“ szabályozza, ami által külsőleg is hangsúlyozva van, hogy ezt nem az átutalási, hanem az utalványszolgálat részének kell tekinteni. Hogy azután az új szolgálat a gyakorlatban mikor lesz életbeléptethető, ma még csak megközelítőleg sem tudhatjuk. A mai valutáris viszonyok mellett egyelőre legfeljebb egy-két nagy állam, ahol nincs valutakivételi tilalom, vehet részt e szolgálatban.

Régi panaszokat sikerült a kártérítési eljárás keretében orvosolni. Mindenekelőtt a tudakozványok elintézésének határidejét szállították le 6 hónapról 3 hónapra. Kimondták továbbá, hogy az egyévi kártérítési határidőn túl még egy évig minden állam köteles felvilágosítást adni a küldemények sorsáról. Sok nehézségünk volt továbbá egyes államokkal a tekintetben, hogy bár a kártérítési igényt elismerték, a kártérítési összeget nem fizették meg és a fizetést sürgető levelekre

egyszerűen nem válaszoltak. Ezentúl módjában lesz a hitelező államoknak olyan államok közvetítését igénybe venni, amelyek viszont akár milyen más postai címen adósai az illető közvetítő államnak. Hasonlóképpen sikerült elfogadtatni azt is, hogy a kártérítési igény a címzettet illesse meg, ha a sérült csomagokat kártérítés fenntartása mellett vette át.

A kongresszus a transitstatisztika örökké felújuló kérdésével ezúttal is foglalkozott. Két párt küzd már régóta egymással e téren. Az egyik párt a délamerikaiak nagy csoportja — támogatva Spanyolország által — a levélpostai küldemények átszállításáért fizetett ú. n. transitdíjat teljesen meg akarja szüntetni; a másik, jelenleg még erősebb csoport ez ellen, mint igazságtalan eljárás ellen küzd. Kétségtelen ugyanis, hogy pl. Svájc vagy akár mi is, mint az átszállításban erősen érdekelt posta, ellenszolgáltatás nélkül végeznénk el igen nagy munkát, ami alól az Európa szélén levő államok mentesülnének. A kérdés ezúttal is — mint eddig mindig — egyezséggel oldódott meg: a díjakat leszállították 20 százalékkal. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy e díjakat Stockholmban már 50 százalékkal, ezúttal pedig újabb 20 százalékkal szállították le és így pl. a Stockholm előtti 1 fr 50 ct-s minimális levéltransitdíj most 60 ct lesz, nyilvánvaló, hogy az átszállító országok csak jelentős újabb áldozatok útján tudták ezt a jogos igényüket fenntartani. Pedig ez, mint előbb említettem, súlyos teher az átszállító országokra. Így pl. Magyarország is újabban a Japán dumping folytán igen sok Egyiptomba, Szíriába és azok környékére szülő japán eredetű zsákot szállít át a területén.

A transitdíj örökké vitás kérdése, mint láttuk, most sem jutott tehát nyugvópontra és végleges megoldás, t. i. olyan, hogy abban mindkét fél megnyugodjék — nem is képzelhető el. Az elégedetlen hangok már Kairóban is hallatszottak. Egyes államok, amelyek a transitszolgáltatásban különösen súlyos terhet viselnek, máris kijelentették, hogy a díjleszállítás folytán kénytelenek lesznek egyes viszonylatokban a nemzetközi zárlatok gyors továbbításáról lemondani, mert a befolyó díjak nem fedezik a költségeket. Intő jel ez arra, hogy a transitdíjakat nem lehet tovább leszállítani, vagy teljesen megszüntetni, mert ellenkező esetben a nemzetközi zárlatok gyors továbbítása forog veszélyben.

Ezek voltak azok a főbb újítások, amelyeket a kongresszus elfogadott. A kongresszusi beszámoló azonban nem volna teljes, ha csak az elfogadott újításokat ismertetném. Nem egyszer fordul elő, hogy egy állam javaslatának visszaverése részünkre sokkal nagyobb jelentőségű, mint valamely javaslat elfogadása. Ilyen esetről is beszámolhatok.

Németország azt javasolta, hogy a rendeltetési igazgatásoknak ne legyen joguk vámközvetítési díjat szedni az ú. n. fővámcsomagok után, amelyeknek elvámolása t. i. nem a postahivatalok mellett működő vámkirendeltségeknél, hanem a fővámhivataloknál megy végbe.

A német javaslat nem volt méltányos, mert a postának itt is van külön-, azaz többletmunkája; a csomagokat ugyanis a postahivataltól a fővámhivatalba kell szállítani, amely néha, mint Budapesten is, a város másik végén van. A méltánytalanságon felül ez pénzügyileg is igen veszedelmes újítás lett volna, mert a fővámcsomagok mai száma mel-

lett is ez körülbelül évi 50.000 P bevételkiesést jelentett volna a magyar postának. Ha pedig az 1929. évi forgalmat nézzük, a bevételkiesés 160.000 P-re rúgna. Ezek a számok továbbá még jelentékenyen megnövekednének, mert igen sok címzett, aki ma a posta vámközvetítését veszi igénybe, az új szabály alapján csomagját a fővámhivatalba téreltetné, hogy a díjaktól megszabaduljon. Az évi bevételkiesés tehát átlag már a mai kis forgalom mellett is legalább 100.000 P-re rúgna. Vegyük hozzá, hogy ez a díjcsökkenés elsősorban a német exportőr érdeke, tehát még magyar nemzetgazdasági szempontból sem előny. A német javaslatot az ottawai előértekezlet elfogadta és mondhatni, csak a magyar delegáció erős állásfoglalásának volt köszönhető, hogy ezt a kongresszuson elvetették. Nagyon sok állam ugyanis nem ismeri az ú. n. fővámcsomagrendszert, tehát nem volt érdeke a nagy eréllyel védett német javaslat ellen síkraszállni. Mások pedig politikai okokból nem akartak a német delegáció ellen fellépni. Igen valószínű tehát, hogy ha Magyarország nem veszi fel Németország ellen a harcot, a német javaslat véglegesen keresztülmegy és a magyar posta jelentékeny összegű évi bevételtől esett volna el.

A kairói kongresszus a reábízott feladatot, a több mint 1650 javaslat tárgyalását, ezúttal is az ú. n. előkészítő-bizottság munkálatai és jelentése alapján végezte el. Az előkészítő-bizottság, amely 1933. május-júniusában Kanada fővárosában, Ottawában tartotta tanácskozásait, a beérkezett javaslatokat egyenként tárgyalás alá vette és azok felhasználásával az Egyetemes Postaegyesület alapszerződése és 6 mellék-egyezménye részére új szöveget dolgozott ki.

A kongresszus tanácskozásainak alapjául ez a szöveg szolgált. Természetesen minden államnak megvolt a joga, hogy az előkészítő-bizottság által elvetett javaslatát újból felvehesse és annak tárgyalását kérhesse. Mi is nem egy javaslatunknál éltünk ezzel a joggal és sikerült is néhány fontos, de az előkészítő-bizottság által elvetett javaslatunkat a kongresszuson elfogadtatni.

A kongresszus a javaslatokat — a parlamenti tárgyalásokhoz hasonlóan — először bizottságokban tárgyalta. E célból az első teljes ülés 3 főbizottságot és egy mellékbizottságot küldött ki. A három főbizottság közül az első az egyetemes postaszerződéssel, tehát magával az egyetemes postaegyesülettel és a levélpostával, a második az értéklevéllal és csomaggal, míg a harmadik az utalvány, átutalás, megbízás és hírlapelőfizetési szolgálattal foglalkozott. A 4., mint említettem, inkább albizottság, az egyeztető bizottság volt, amely különösen franciaság szempontjából vizsgálta felül az egyes javaslatokat. Ezért ennek a bizottságnak tagjai elsősorban a francia anyanyelvű delegátusok voltak. A három főbizottságba való bejutást minden állam fontosnak tartja, mert a bizottságokban elfogadott szöveg megváltoztatását a teljes ülésen már nehezebb keresztülvinni. Ezért örülnünk kellett, hogy ezúttal is mindhárom bizottság tagjává választották Magyarországot.

Még nagyobb magyar diadal volt, amikor az egyes bizottságok tisztikarának megválasztására került a sor és ennek során — minden

közbenjárás nélkül — az egyik főbizottság első alelnökévé Vezérigazgató Urunkat választották meg. Ezt annál is inkább nagyra kell értékelnünk, mert a másik két főbizottság első alelnöke Argentina és az Egyesült Államok első delegátusa volt, tehát két igen hatalmas állam képviselője. Hozzátehetem — nemzeti büszkeségből, — hogy az ú. n. utódállamok közül, egyetlenegy sem jutott nemhogy alelnöki, de még kisebb tisztséghez sem.

A bizottságok elnökei — mondhatni, ősi szokásjogi alapon — Anglia, Franciaország és Németország első delegátusai voltak.

Nagy mozgalmat okozott a kairói kongresszuson is a legközelebbi kongresszus helyének kérdése. E felett mindig a kongresszus utolsó érdemleges ülésén szavaznak. Már Stockholmban, úgyszintén Londonban is, nagy harcot indítottak Argentina, illetőleg Cuba a végből, hogy a következő kongresszus Buenos Airesben, illetőleg Havannában legyen. Mindkét alkalommal a kongresszus többsége ellene volt e javaslatnak. Londonban azonban ígéretet kaptak az amerikai államok, hogy a kairói kongresszust követő kongresszus valamelyik amerikai államban lesz. Noha ez csak erkölcsi kötelezettség volt, hiszen minden kongresszus szuverénul határoz e kérdésben, mégis mindenki érezte, hogy ezúttal a megismételt meghívás visszautasítása sértés volna és az Egyetemes Postaegyesület felrobbantására vezethetne. Így azután, noha Dánországnak a kairói kongresszuson is kérték a következő kongresszusnak nála való tartását, az argentinai javaslatot mindenki elfogadta. Kétségtelen azonban, hogy különösen a kisebb európai államok egyetértettek a dán vezérigazgatóval, amikor ez rámutatott arra, hogy mennyivel előnyösebb volna a kongresszust Európában tartani, mennyi utazási időt és költséget takarítanak meg ezáltal az európai delegátusok.

Megemlítem végül azt, hogy a kairói kongresszus szakított az ú. n. előkészítő-bizottság intézményével. Így a buenos-airesi anyagot nem fogja az előzetes konferencia megrostálni, hanem minden javaslat közvetlenül a kongresszus elé kerül. Az előkészítő konferencia intézménye kétségtelenül hasznos volt, de mind több és több nehézséget okozott a tagok kiválasztása. Mindenki tag akart lenni, annál is inkább, mert a konferencia összes költségeit, ideértve a kiküldött napidíjait és utiköltségeit is, az egész egyetemes postaegyesület viselte. E címen például az ottawai konferencia kb. 150.000 aranyfrankjába került az összeségnek. Egyes államok delegátusai, akik, mondhatni, hivatalból tagjai voltak az előkészítő konferenciáknak, már előre igen örültek annak, hogy a kezdetben a kairói kongresszuson is tervbe vett és ezúttal Tokióban tartandó konferencián résztvehetnek. A többség azonban a konferencia ellen nyilatkozott és a tokiói remények eloszlottak. Magyarországot ez közvetlenül nem érdekelte, mert mi már benne voltunk a londoni kongresszust előkészítő konferencián és így nem lehetett arra kilátás, hogy most megint beválasszanak bennünket, annál kevésbé, mert Középeurópából rajtunk kívül még senki sem volt a konferencia tagja.

Adatok az erdélyi fejedelmi posták történetéhez.

Irta: DR. MONUS FERENC m. kir. postafőfelügyelő.

Données relatives à l'histoire des postes princières de Transylvanie.

Par le Dr. François Monus, inspecteur supérieur des postes r. h.

Ordonnances postales de Georges Rákóczi I, prince de Transylvanie. Postes de la Cour, des Szeklers et de la Porte. Les postes de la Cour. Emploi de plaques postales ou d'insignes et règles de port des plaques pour le courrier. Les plaques furent faites de métal précieux. Les orfèvres de Kolozsvár confectionnèrent des plaques postales d'argent doré pour la Cour princière. Poids des plaques et leur valeur à ce temps-là. Bureau postal à la Cour princière. Correspondances continues sur le territoire de Transylvanie.

Az erdélyi fejedelmi posták (futár posták) szabályozása főképpen I. Rákóczi György erdélyi fejedelem nevéhez fűződik. Ez a kiváló, eszes, rengeteg energiával dolgozó fejedelem kétízben rendezte a posták ügyét. 1641. évben kiadott második postarendtartása a már központilag szervezett futárintézményre vonatkozólag érdekes szolgálati és fegyelmi szabályokat tartalmaz. A rendtartás a postatörténelemből ismerős, van azonban egy pontja, mely eddig nincs eléggé felderítve: a fejedelmi címeres „posták“ (futárok) postatábláinak kérdése. Ehhez kívánunk néhány adattal hozzájárulni.

Nagyon is valószínű, hogy már I. Rákóczi György idejében háromféle postát ismertek: udvari, székely és portai postát. Ezek közül legnagyobb jelentősége volt az udvari és portai postáknak. (Ez utóbbira nézve l. a Magyar Posta 1933. évi 5. számában közölt „Portai posták” c. dolgozatot.)

Az udvari posta a fejedelem udvarában állomásozott s az udvari postamester vagy főpostamester vezetése alatt állott. A postatörténelemnek az erdélyi postákat tárgyaló fejezetéből tudjuk, hogy a futárok felszereléséhez ezüst címertáblák (postatáblák) tartoztak s ezt egyes történelmi munkák szerint a futár-táska szíjon, mások szerint a nyakban kellett a futárnak viselni.

A címer- vagy postatábla egyik legfontosabb felszerelési tárgy volt, különös gondossággal kellett arra vigyázni s a táblákkal való visszaélést a fejedelem szigorúan büntette.

A fejedelmi „posta“ vagy futár a címertáblát indulás előtt az udvarban vette át s azt mint látni fogjuk, előírás szerint volt köteles hordozni. I. Rákóczi György már említett második postarendtartásában (XV. artikulus) erre nézve a következőket írja elő: „címerünket az posta útijárásban zsebében, se keblében, szablyatarsolyában ne merészelje hordozni, hanem nyakában, mert valaki külömbet fog cselekedni, az talpán elsőben ötvenet, másodsor százat ütnek, harmadszor kiveretik udvarunkbul.“

I. Rákóczi György postarendtartása szerint tehát a fejedelmi futár a címertáblát vagy postatáblát a nyakában volt köteles hordozni.

Hogy e címertáblák ezüsből készültek volna, arról I. Rákóczi György postarendtartásai, de a többi erdélyi fejedelmek eddig ismert

ú. n. posta-instrukciói sem tesznek említést. Hogy az udvari „posták” (futárok) címertáblái nemesfémből valók voltak, az nagyon is valószínű, úgy illett az, az erdélyi fejedelmek pompakedvelő szokásaihoz. De meg nem egyszer előkelő udvari emberek, főtisztek jártak fontosabb ügyekben a fejedelem leveleivel, akik az erdélyi udvar tekintélyét külső megjelenésükkel is dokumentálták. (Fényes, gazdagon hímzett öltözet, csótáros büszke ménnek, ragyogó ötvös munkával készült fegyver, postatábla.) A soktornyú Sztambulban tágra csodálkozó szemmel bámulták gyakorta a szultáni udvarba igyekvő fejedelmi futárokat.

E címer- vagy postatáblák között, hogy valóban kiváló ötvösmunkák is voltak, azt a kolozsvári ötvösök I. Rákóczi György erdélyi fejedelemhez intézett s 1648. évben kelt egyik folyamodványa¹⁾ igazolja, mely rávilágít e kérdésre s előbbre is viszi azt.

A gyulafehérvári udvar ugyanis a már említett, akkor nagyhírű ötvös-céhtől rendelte a szükséges aranyveretű tálakat, edényeket részben a fejedelem számára, részben portai ajándéku. A céh 1648. évi március havában előterjeszti az elkészült és beszállított ötvösmunkák számláját, kérve a számla értékének kiegyenlítését. Az előterjesztett számlában többek között ez áll: „Tsináltunk ismét tizenkét postacímereket is sáhos aranyozásokat (értsd: aranyozásokkal), melyek nyomtanak edgyütt igazán kilenc girát, idest m. (árka) 9. p. (onderus). Ezeknek is a munkáját két forint 25 pénzre tudván, teszen húsz forintot huszonöt pénzt, idest fl. 20 den. 25.”

E sokatmondó adatok szerint sávos aranyozásokkal készült postatáblákat szállítottak a fejedelmi udvar számára a kolozsvári ötvösök és pedig, mint az előterjesztés mondja: „ismét”, tehát nem először történt hasonló rendelés az udvar részéről.

Adatokat kaptunk e régi becses emlékből arra nézve is, hogy milyen súlyú volt körülbelül egy-egy címertábla. Ha ugyanis 12 ilyen címertábla 9 girát nyomott s 1 gira Erdélyben 206 gramm (később 212 gramm) súlynak felelt meg, úgy a táblák összsúlyát 1854 grammnak véve, egy postatábla vagy címertábla súlya 154 gramm lehetett.

A fémérték kiszámításánál, ha figyelembe vesszük, hogy 1645. évben 1 girát 16 latnak vettek s 1 latnak az ára 75 denár volt, úgy $16 \times 75 = 12$ forint ezüst értéket kapunk, ehhez az ötvösmunkák árát hozzászámítva, giránként 2 forint 25 denárt, úgy 1 gira ezüst ára ötvösmunkával együtt 14 forint 25 denárt teszen. Kilenc gira súlyú ezüst munka összértéke 128 forint 25 denár, vagyis 1 drb. posta (címer) tábla ára az akkori érték szerint 10 forint 69 denár volt.²⁾

Ilyen aranyozott-ezüst címertábla feltűnő helyen — a nyakban hordozva — mindenestre látható volt már messziről s kellőképpen kifejezésre juttatta azt, hogy fejedelmi „posta” (futár) közeleg. kinek megkülönböztetett bánásmód jár érkezésnél, indulásnál, esetleg elszállásolásnál.

Minden valószínűség szerint I. Rákóczi György fejedelemsége

¹⁾ Közölte Szádeczky Lajos: Iparfejlődés és a céhek története Magyarországon című munkájában. Budapest, 1913. Országos Iparegyesület kiadása.

²⁾ Magyar Numizmatikai Adattár, 35. l. 139. sz.

alatt, az udvari posták vagy talán esetenként futárszolgálatra rendelt előkelő személyek aranyozott címertáblákat viseltek útjukban. De lehetséges, hogy kétféle és pedig ezüstből és aranyozott-ezüstből készült címertáblák voltak használatban. Ezek közül a fejedelem leveleivel induló futárok általában díszesebb, aranyozott címertáblát kaptak, míg a kevésbé fontosabb tartalmú leveleket szállító futárok ezüst címertáblával indultak útjukra.

I. Rákóczi György erélyes uralkodásával úgy politikailag, mint gazdaságilag nyugodt állapotot teremtett Erdély földjén, melynek következtében a szellemi élet is jelentős virágzásnak indult. Az erdélyi várakban, kastélyokban, udvarházakban erősen elterjedt a levelezés. E tekintetben a fejedelem járt elől jó példával. Állandó külföldi összeköttetései folytán is kiterjedt levelezést folytatott, szorgalmas levélíró volt. Egyik udvari embere által vezetett és az 1632. évről ránk maradt nagyértékű „Naplókönyv“³⁾ élénken igazolja azt, hogy a fejedelmi udvarban valóságos postairoda volt, ahonnan naponta többször indultak a fejedelmi futárok Erdély földjére, a havasalföldi vajdához vagy a szultán udvarába. Ehhez a postaszolgálathoz megfelelő számú futárok szükségeltettek, akik állandóan jöttek-mentek, címertáblákat szolgáltatottak be, címertáblákat vettek át. Ilyen fokozott hírszolgálatot ellátó futárok számára természetesen megfelelő számú címertáblákra volt szükség.

Még egy rövid megjegyzésünk volna e kérdéshez, nevezetesen: a fejedelmi posta- vagy címertáblával ellátott „posták“ futárok megjelenése a fejedelmi erő, a fejedelmi méltóság megnyilvánulását is jelentette. A magánosan, külső dekórum nélkül haladó lovas postás vagy futár, sok bajnak, veszélynek, veszedelemnek volt ez időben kitéve. 1620. évben írja Bethlen Gábor egyik levelében: „... postákat megtartóztatják vagy talán megölték a latrok.“⁴⁾ Nyilván ellenséges területen vagy fejedelmi postatábla nélküli futárokról lehet szó. Azokkal a „postákkal“, futárokkal szemben, akik az erdélyi fejedelmek ezüst vagy aranyozott-ezüst postatábláival (címertábláival) jártak-keltek szerte az országban, a fejedelmi udvar embereinek járó tisztelet nyilvánult meg s így mondhatjuk, a nyakukba akasztott postatábla különös biztonságot is nyújtott számukra.

³⁾ „Naplókönyv“ 1631-ből. Történelmi Tár, 1883.

⁴⁾ Bethlen Gábor levelei. Közli: Szilágyi Sándor. Történelmi Tár, 1885.

II.

A m. kir. posta személyzete által 1934. március havában feldolgozott munkaegységek.

Munkaegységek megoszlása	Év	Hó	Munkaegységek száma ezekben					1933. IV. havához képest 1934. IV. hóban hány %-kal több vagy kevesebb*)				
			posta	táv-író	távbeszélő	rádió	összesen	posta	táv-író	távbeszélő	rádió	összesen
	1933	IV.	15.737	1.701	6.925	902	25.265					
	1934	IV.	14.824	1.753	6.228	944	27.749	- 5.8	+ 3.1	- 10.1	+ 4.5	- 6.0
Budapesten	1933	IV.	6.462	707	4.437	319	11.925					
	1934	IV.	6.163	741	3.648	330	10.882	- 4.6	+ 4.9	- 17.8	+ 3.4	- 8.8
Vidéken	1933	IV.	9.275	994	2.488	583	13.340					
	1934	IV.	8.661	1.012	2.580	614	12.867	- 6.6	+ 0.7	+ 3.7	+ 5.4	- 3.5
Kincstári hivataloknál	1933	IV.	10.290	1.194	5.981	571	18.036					
	1934	IV.	9.731	1.230	5.235	601	16.797	- 5.4	+ 3.0	- 12.8	+ 5.3	- 6.9
Postamesteri hivataloknál	1933	IV.	5.252	496	933	331	7.012					
	1934	IV.	4.910	511	980	343	6.744	- 6.5	+ 3.1	+ 5.0	+ 3.7	- 3.8
Postaügynökségeknél	1933	IV.	195	11	11	—	217					
	1934	IV.	183	12	13	—	208	- 6.4	+ 14.8	+ 21.4	—	- 4.0

*) A % a munkaegységek pontos (ki nem kerekített) számának viszonyát jelzi.

A postaszemélyzet által a távbeszélőszolgálatban végzett munka értékelése azonban időközben módosult, amennyiben Budapesten számlált helyi beszélgetésenként 1933. április hónapban 0.4, míg 1934. április hónapban már csak 0.3 munkaegység volt felszámítható. A távbeszélő munkaegységekből tehát azt, hogy a távbeszélő forgalom és ezzel kapcsolatban a posta

összforgalma is 1933. április havához viszonyítva 1934. április hónapban nagyobb volt-e vagy sem, csak akkor lehet megállapítani, ha mindkét hónap távbeszélő forgalmát azonos (1934. április havi) értékeléssel fejezzük ki munkaegységben. Ennek a műveletnek elvégzése után a munkaegységek száma így alakul:

A munkaegységek megoszlása	Év	Hó	Munkaegységek száma ezekben					1933. IV. havához képest 1934. IV. hóban hány %-kal több vagy kevesebb				
			posta	táv-író	távbeszélő	rádió	összesen	posta	táv-író	távbeszélő	rádió	összesen
	1933	IV.	15.737	1.701	6.046	902	24.386					
	1934	IV.	14.824	1.753	6.228	944	23.749	- 5.8	+ 3.1	+ 3.0	+ 4.5	- 2.6

Amíg tehát 1934. április havában — az előző év ugyanazon havához viszonyítva — a távbeszélőnél emberi erővel végzett munka 10.1%-kal és ezzel kapcsolatban az összes munkaegységek száma 6%-kal csökkent, addig a távbeszélő forgalom 3%-kal emelkedett és ezzel kapcsolatban

az összforgalom is csak 2.6%-os csökkenést mutat. Az összforgalom csökkenésének az a magyarázata, hogy a postai küldeményeknek a husvétünnepet megelőző nagyobb forgalma tavaly április havára, idén pedig március havára esett. A távíró és a távbeszélő forgalom azért nem

mutat ilyen különbséget, mert ezekben a szolgálati ágakban a forgalmi adatok nem naptári hónapoként, hanem a tárgyhónapot megelőző hónap 16. napjától a tárgy- hó 15. napjáig gyűjtnek, tehát a husvét nagyobb távíró és távbeszélő forgalom mindkét évben április havi forgalomként szerepel.

A m. kir. posta 1934. január—április havi összforgalma a múlt év ugyanazon négy havi forgalmával szemben 2.5%-kal emelkedett, amiből a gazdasági helyzet enyhülésére, sőt a tavalyi állapottal szem-

ben bizonyos fokú javulására lehet következtetni.

A távbeszélő munkaegységeket illetően még megemlítjük, hogy az önműködő távbeszélő hálózatokban kézierő helyett gépi- erővel végzett kapcsolási munka a II. sz. táblázatban kifejezésre nem jut. Az 1934. április hónapban gépi-erővel végzett munka 4,294.814 kézierővel feldolgozott munkaegységnek felel meg, vagyis az automatizálás következtében a postaszemélyzet munkája ennyivel lett kevesebb.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

25. Névnapi üdvözlőkártya, amelyre öt szóból álló szerencsekívánatot írtak, boricékba helyezve nyomtatványként postára adható-e?

Nem.

Az A. 1. Szab. 32. §. 2. d) pontja értelmében „képeslevelezőlapokon, nyomtatott névjegyeken, továbbá karácsonyi és újévi üdvözlőkártyákon: legfeliebb öt szóból vagy öt szokásos kezdőbetűből álló szerencsekívánatot, üdvözlést, köszönetet, részvétnyilatkozatot, vagy más udvariasági kifejezést lehet feljegyezni.”

Az Üzletszabályzat idézett pontja szerint tehát az ötszavas szóbanforgó feljegyzések csak

a képeslevelezőlapokon,

a nyomtatott névjegyeken,

a karácsonyi és újévi üdvözlőkártyákon vannak megengedve.

Nem helytálló tehát az olyan magyarázat, amely a d) pont alapján az ötszavas üdvözlő stb. feljegyzést, a karácsonyi és újévi üdvözlőkártyákon kívül, más üdvözlőkártyákon is megengedi. Az ilyen magyarázat ellenkezik az A. 1. Szab. 32. §. 2. pont utolsó bekezdésében foglaltakkal, amely szerint a felsorolt kedvezményeket mindig szószerint kell venni s azokat hasonlóság alapján más esetekre kiterjesztőleg magyarázni és alkalmazni nem lehet.

Megjegyezzük, hogy ha az üdvözlőkártya képeslevelezőlap, akkor az ötszavas feljegyzés megengedett, de nem azért, mert a kártya üdvözlőlap, hanem azért, mert az képeslevelezőlap, amelyen az Üzletszabályzat szerint öt szóból vagy öt szokásos kezdőbetűből álló szerencsekívánatot, üdvözlést stb. kézírással is fel lehet tüntetni. (Beküldött kérdés.)

26. Budapest helyi forgalmában sommáscsomagok feladhatók-e?

Igen.

Az Üzletszabályzat olyan rendelkezést, amely Budapest helyi forgalmában a sommáscsomagok felvételét megtiltaná nem tartalmaz. Egyébként az A. 1. Szab. 43. §. 6. pontja szerint a budapesti helyi forgalomban a posta a csomagok egy részét az általánostól eltérő külön szállítási feltételekkel szállítja. Ezek az ú. n. budapesti helyi csomagok. Az Üzletszabályzat idézett rendelkezése kiemeli, hogy a csomagoknak csak egy részét, tehát nem az összes csomagokat szállítják Budapesten helyi csomagként. Ez különben természetes is, mert a budapesti helyi csomagok különleges szállítási feltételekkel kerülnek postai feladásra. Vannak azonban csomagok, amelyek ezeknek a különös feltételeknek nem, de a sommáscsomagokra előírt feltételeknek megfelelnek. Például a feladó a csomagját bérmentetlenül akarja feladni, a csomag értéknyilvánítása 200 P-nél több, az utánvétel 600 P-n felüli stb. Ezekben az esetekben a csomagokat budapesti helyi csomagként nem lehet postára adni. Nincs azonban semmi akadálya annak, hogy ezeket a csomagokat, mint sommáscsomagokat a budapesti helyi forgalomban elfogadjuk. Magától értetődik, hogy a budapesti helyi forgalomban postára kerülő sommáscsomagokhoz — épp úgy, mint más sommáscsomagokhoz — szállítási okiratként nem kézbesítési vévényt, hanem postai szállítólevelet kell használni. (Beküldött kérdés.)

27. Az Európán kívüli díjrendszerű forgalomban a visszajelentett táviratokra küldött St. táviratoknál mindig az ismételt szavak

rendes díjat kell a feladónak megfizetni, ami sokszor jóval meghaladja az eredeti távirat díját.

Módot lehetne-e nyújtani arra, hogy az eredetileg díjkezdvezménnyel feladott táviratoknál a fizetett szolgáltatási értesítést is az eredeti díjkezdvezménnyel lehessen feladni, ha a feladó a továbbításnál az St. táviratoknak biztosított elsőbbségről lemond?

Nem.

A madridi Táviró Szolgálati Szabályzat 80. cikkének 2. §-a szerint „ha a címzett kéri az ismétlést, csak az ismétlendő szavak rendes díját tartozik megfizetni; e díj, bármilyen osztályú táviratról legyen is szó (CDE, D, PU, stb.) mindig a teljes díjjal azonos, figyelemmel a szószámítási szabályokra. Ez a díj mind a kérelemnek, mind a válasznak díját magában foglalja. A fizetendő legkisebb díj 1 frank 50 cts.“ Ha nem ismétlést, hanem más felvilágosítást kérő fizetett szolgáltatási értesítésről van szó, a Szolgálati Szabályzat fentemlített cikkének 1. §-a értelmében az érdekelt feladó vagy címzett tartozik megfizetni, először a kérelmet tartalmazó teljes díjú távirat díját, másodszor az esethez képest a teljes díjú választávirat díját.

Az itt idézett rendelkezésekből nyilvánvaló, hogy a fizetett szolgáltatási értesítéseknél minden körülmények között a teljes díjú táviratokra érvényes díjazási szabályokat kell alkalmazni és hogy ezeket kedvezményes díj mellett feladni nem lehet. (Beküldött kérdés.)

28. A távbeszélő központokban felszerelt számlálókészülékek működése elleni pana-

szok megszüntetése céljából lehetséges volna-e megfelelő díj ellenében az előfizetők kérésére számlálókészülékeket a lakásukon is felszerelni?

A megvalósításnak van-e műszaki akadálya?

Az ellenőrző számláló készüléknek az előfizetőnél való felszerelése nem ütközik műszaki akadályokba. Ilyent azonban maga a postaigazgatás, vagy esetleg külön engedéllyel olyan vállalat szerelhet fel, akinek erre a postától engedélye van. Tudomásunk szerint az ellenőrző készülékek új fajtájával már huzamosabb idő óta kísérleteznek. Ha a kísérletek sikerülnek, akkor a téves számlálás ellen panaszkodó előfizetőknel ilyen ellenőrző készülékeket kapcsolnak be s mindenki meggyőződhet arról, hogy számláló gépe miképpen működik. (Beküldött kérdés.)

29. A távbeszélő belépési díj csökkentése tárgyában a f. é. P. R. T. 13. számában közzétett 108.505/5. számú miniszteri rendeletben engedélyezett kedvezmény vonatkozik-e a m. kir. posta tisztviselőire is?

Igen.

A Tb. Ü. Sz. 12 §. B. 19. pontja értelmében a tényleges szolgálatot teljesítő és nyugdíjas postatisztviselők, postamesterek és vonalfelügyelők egy különvonalú állomásuk (főállomásuk) után a belépési díjnak és ezenfelül esetleges tényleges költségnek csak 50%-át fizetik. Ebből önként következik, hogy nevezettek belépési díja a budapesti hálózatban 10 P, a vidéki hálózatokban pedig 4 P. (Beküldött kérdés.)

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Angolország.

Beosztó készülék. Az angol posta az utóbbi években gyors ütemben a szolgálat minden ágában a gépesítés terére lépett. A távirónál, a távbeszélőnél, főképpen pedig a postánál a vezető szempont az átszervezés lett. Ezzel kapcsolatban a posta vezetőségének többek között nemrég bemutattak olyan külföldi találmányt, amelynek „Transorma“ a neve és az a rendeltetése, hogy a küldemények elosztását könnyebbé és gyorsabbá tegye. Ez az igen finom szerkezetű gépezet, amely több száz elosztást képes végezni, a feltalálók állítása szerint igen alkalmas arra, hogy igénybevételével a személyzet tekintélyes

része megtakaríttassék és emellett a munka hathatósan ellenőriztessék.

A brit postaigazgatás a gép használatához elvben hozzájárult, a gyakorlati kipróbálását azonban több változtatás kérésétől tette függővé. A cél az, hogy mintegy 250 irányú beosztás legyen lehetséges. A gép mind a belföldi, mind a külföldi forgalomban nyerne alkalmazást s így a mindkét szolgáltatási ágban alkalmazott személyzet szolgálatát érintené. Míg a kontinensen ennek a gépnek a kezelésére női munkaerők nyerne kiképzést, addig az angol posta a beosztó szolgálatot csakis fiatal férfi munkaerővel kívánja ellátni.

A készülék részletes leírásától ez alkalommal el kell tekinteni, mivel annak kísérleti alkalmazása lényeges változtatások-

tól van függővé téve. Mindenesetre megállapíthatjuk, hogy a gépek ily irányú elterjedése a meglévő személyzet helyzetének rosszabbodására és az új alkalmazások lehetőségének csökkenésére vezet.

(Dr. L. B.)

Az angol film-könyvtár. Az angol posta kiadásában megjelent a film-könyvtár jegyzéke. Ez a katalógus felsorolja azokat a mozgógépeket is, amelyek a posta köréből veszik tárgyukat. Amióta a birodalmi kereskedelmi kamarának film-szakosztálya működik, ennek működési körébe tartozik a postaszolgálatot szemléltető mozgógépek előállítására is. A múlt évben a postára bízták a film-könyvtár kezelését. Erről a könyvtárról készült katalógus a közlekedéssel kapcsolatos mozgóképeket ismerteti. A második rész főképpen a birodalom különböző részeinek ismertetésével foglalkozó filmeket sorolja fel. A postával foglalkozó fejezet két részből áll. Az egyik a műszaki találmányokkal foglalkozó nemzetközi filmeket tartalmazza. Ezeknek a mozgóképeknek nem az a rendeltetésük, hogy a nyilvánosságnak bemutatassanak. Céljuk, hogy a szakembereket — megfelelő szóbeli magyarázat kíséretében — a vonatkozó találmány rendeltetésével és szerkezetével megismertessék. Legtöbbjük a kábelfektetés és a távirdaoszlopok felállításának munkálataival foglalkoznak.

A postával és általában a közlekedéssel foglalkozó mozgóképek száma 14, melyeknek együttes bemutatása négy órát meghaladó időt vesz igénybe. A legterjedelmesebb kép a londoni kikötőt ismerteti. Ez két részből áll és lepergetése 55 percet vesz igénybe. „A közlekedés eszközei és módjai” címen megemlíti azt a mozgóképet, amely a régi és az újkori, — az egyszerű és a komplikált közlekedési eszközöket ismerteti. A jegyzék felsorolja még a következő című mozgóképeket is: „A távbeszélő munkásai” című film bemutatja az új települések telefonhálózatának munkálatait és az ott alkalmazott munkások életét; a másik: „Itt a tárcsázás...” címen megismerteti a londoni kézikapcsolású távbeszélő átalakítási munkálatait automatikus telefontárcsára; a „Légi postá”-ról szóló 15 perces film ennek a szolgálati ágának a működéséről ad ismertetést. A kábel-hajók működésével is foglalkozik az egyik film; egy másik pedig azt mutatja be, hogyan tanítják az ujonc távbeszélőkezelőket a távbeszélőkapcsoló kezelésére.

Jelenleg munkában vannak és még ez év folyamán bemutatásra kerülnek: a mozgópostát, a földalatti kábeleket, a levélposta szolgálatot, a postatakarékpénztárt, a táviró szolgálatot és a közlekedés történetét ismertető mozgóképek.

(Dr. L. B.)

Belgium.

A belga postaigazgatás a szerencsétlen véget ért I. Albert király temetése alkalmából március hónapban gyászbélyegeket adott ki. Ez az emlékbélyeg 75 centimes értékjelzésű és fekete alapszínben az 1931. óta használatban levő belga bélyegek megszokott rajzát gyászkerettel tünteti fel. A gyászbélyeget három hónapig árusítják a belga postahivatalok (D. V. Z. 1934. 12.)

(ifj. Kovács.)

Brüsszel postaszolgálatát illetőleg a következő érdekes adatokat hozzuk olvasóink tudomására:

Brüsszel levélkézbesítő szolgálatát a főpostától központosítva látja el 704 kézbesítő, 185 kézbesítő körzetben. A kézbesítők vagy külön járáttal, vagy közúti villamossal mennek ki kézbesítő körzetükbe. Köznapokon a kézbesítők négyszer inulnak kézbesíteni: 6 óra 45, 9 óra 15, 14 óra 45 és 18 órakor. Ajánlott küldeményeket azonban csak a 2. és 3. körútra visznek magukkal. A bank és kereskedői negyedben az első kézbesítés anyagát gépkocsikon viszik ki a kézbesítők, hogy a címzettek mennél előbb jussanak hozzá a reájuk annyira fontos üzleti levelezéshez. Ajánlott és portós levélpostai küldeményeket azonban itt nem viszik ki az első körút alkalmával. Ennek oka az, hogy a küldemények körülményesebb kézbesítési rendjével nem akarják késleltetni a közönséges üzleti levelek kézbesítését.

Értékkézbesítés köznapokon csak egyszer és pedig a második (9 órás) kézbesítéssel történik.

Brüsszelben vasár- és ünnepnap egyszer, csak közönséges levelezést kézbesítenek. A közönséges expresszleveleket a táviratkézbesítők viszik ki, de az értékeket és az expressz ajánlott leveleket Brüsszel város területén hat, e célra beosztott külön altiszt kézbesíti.

Minthogy az egyetlen központból történő kézbesítésnél elkerülhetetlenek a késések és a személyzet kihasználás is hátrányos, Brüsszelben át akarnak térni a megosztott kézbesítő szolgálatra és e célból a város különböző negyedeiben négy önálló kézbesítőhivatal berendezését tervezik.

A levélszekrényeket naponként hatszor gépkocsijáratok útján ürítik. Ezenkívül az 1. és 3. kézbesítőjáratok kísérői kötelesek tértúttjukba eső levélszekrényeket kiüríteni. Vasárnap az egyetlen levélgyűjtést délfelé végzik Brüsszelben.

A feladott levelek irányítása és feldolgozása négy pályaudvari postahivatalban történik. Brüsszelben ezidőszereint 32 kincstári és 25 postamesteri hivatalon kívül 132 gyűjtőhely látja el a postaszolgálatot. A belga postahivatalok pénzügyi értékeket

árusítanak, a járadék és értékpapírok szelvényeit beváltják és ellátják a postatakarékpénztári szolgálatot is úgy, mint nálunk.
(V. B. W. 1934. 4.)
(ifj. Kovács.)

Danzig.

Danzig szabad város tanácsa a folyó évi március hó 20-án kelt határozatával elrendelte a posta- és táviróigazgatás át-szervezését.

Eszerint 1934. április 1-én megszűnt „Danzig szabad város posta- és táviróigazgatósága“, mint ilyen és ettől az időponttól a szabad város és környékének postaügyeit az „Országos postaigazgatóság“ intézi közvetlenül, amelynek vezetését viszont az 1. számú postahivatalával olvasztották össze. Ugyancsak közös vezetés alá vonták a táviróhivatalt, valamint a város összes táviró-, távbeszélő- és rádióügyeit. Ezáltal nemcsak megtakarításokat érnek el, hanem lényegesen egyszerűbbé teszik az adminisztrációt. A vezetőség további mélyreható újításokat is tervez a rendszer javítása és további megtakarítások elérése érdekében. (D. Pztg. 1934. 8.)
(ifj. Kovács.)

Bulgária.

A bulgár posta 1932. évi jelentésének érdekesebb adatai a következők:

Postabélyegek és levelezőlapok eladásából befolyt 75.386,005 leva (+ 645,095 az előző évvel szemben).

Bel- és külföldre szóló értéküldemények és csomagok bérmentesítési díjaiból 52.727,916 levát szedtek be (+ 601,929). A posta, táviró és távbeszélő összesen 283.567,328 levát jövedelmezett (— 10 millió 431,272). Ezzel szemben a vasút-, posta-, táviró- és távbeszélőminisztérium összes kiadása 300.183,000 levára rúgott (+ 15 millió 731,000).

A posta- és táviróhivatalok száma 578 volt, az ügynökségeké pedig 2073 (+ 12) és 3436 levélszekrény volt kifüggesztve (+ 131).

A postaszállításra felhasznált útvonalak hossza kilométerekben: vasúton 3408, közutakon 18,064. Ezekben az útvonalakon a posta közlekedési eszközei 4.745,817, illetőleg 5,968,314 kilométert tettek meg, amiből leszámítva a közúti vasutakra eső 11,680 km-t, összes szállítási teljesítményként 10.725,811 km-t kapunk, ami az előző évinél 59,236 km-rel több.

Feldolgoztak 40.677,108 belföldi levelet és levelezőlapot, külföldről érkezett 3.085,881, külföldre ment 2.567,864 darab levélpóstaüldemény. Mindezek a számadatok az előző évi eredményjelentés adataival szemben visszaesést mutatnak.

Ezzel szemben a belföldi csomagforgalom emelkedést mutat: 892,509 csomag, a tavalyi 798,395-tel szemben. Külföldről 125,616 csomag érkezett, míg az előző évben 19,638-cal kevesebb. A kiléptetett csomagok száma 11,713 (— 119) darab.

Belföldre szóló értéklevél és értéknyilvánítással ellátott csomag volt összesen 164,488 (— 13,448) darab 5,762.055,083 leva értékben. A külföldi forgalomban 29,389 (— 2623) bejövő és 14,979 (— 2922) kimenő értéknyilvánításos küldeményt számláltak.

A belföldi postautalványok száma 986,872 (— 13,880) 949.032,730 leva összeggel (— 109.787,134). A külföldre feladott utalványok száma 13,048, összege 41.943,371 (+ 20.181,710) leva, míg a külföldről érkezetteké 6598 (+ 1062), 11.619,530 (— 749,430) leva értékben. (U. P. 1934 : 1.)
(Ifj. Kovács.)

Délafrika.

A Délafrikai Allamszövetség postaigazgatásának 1932/33. évi jelentése. A három szolgálati ág: posta, táviró és távbeszélő összes bevétele 4,124,956 font, amiből tisztán a postára 2,208,684 font esik. Az összes kiadások a három ágazatban együtt 2,818,201 fontot tettek ki. A jelentés nem közli külön a posta kiadásait, minthogy a három ágazat kiadási tételait együtt könyvelik.

A postai díjakból származó bevétel 1,846,451 font, tehát 146,605 fonttal kevesebb, mint a múlt évben. A külföldre továbbított küldemények összdarabszáma 8,2 százalék, a külföldről érkezőké pedig 16,3 százalék esést mutat. Postautalványok díjaiból 25,374 font, postai bonok díjaiból 22,077 font, fiókbérleti és zárostáska-díjakból 45,787 font, a tengerentúli forgalom bevételeiből 139,731 font, a postatakarékpénztári szolgálatból 48,900 font, egyéb üzletágakból 80,346 font folyt be.

A postahivatalok száma az 1932/33. költségvetési évben 3294 (1931/32-ben 3421 volt), a kisegítő hivataloké (ügynökségek) 1421 (1931/32-ben 1264).

A postaforgalom számadatai a következők:

Belföldön: 132.060,000 levél, 7.507,000 levelezőlap, 26.040,000 hírlap, 63.630,000 nyomtatvány és áruminta, 5000 expresszküldemény, 28.036,000 hivatalos küldemény.

Külföldi kiléptető forgalomban 10.735,000 levelet, 379,000 levelezőlapot, 1.452,000 hírlapot, 2,169,000 nyomtatványt és árumintát, 2000 expressz és 68,000 hivatalos küldeményt, a beléptető forgalomban 13.629,000 levelet, 715,000 levelezőlapot, 3.740,000 hírlapot, 4.724,000 nyomtatványt és árumintát, 2000 expressz és 124,000 hivatalos küldeményt számláltak meg.

A délafrikai posta tehát összesen 5.731.000, közötté 689.000 élelmiszercsomagot dolgozott fel, a megelőző évi 6.308.000-rel szemben.

A jelentés összesen 300.757.000 postaküldeményt mutat ki, 29.596.000-rel kevesebbet, mint a múlt évben. A darabszámcsökkenés az összes felsorolt küldeményfajoknál megállapítható az expresszküldemények kivételével.

A légiforgalom sokat fejlődött. Durban és Rand Airport között kísérletképpen közvetlen légi összeköttetést létesítettek. De Aar légi kikötőjének megnyitása alkalmával 1932 májusában a posta külön egyezményt kötött az Imperial Airways légiforgalmi társasággal „City of Delhi” nevű repülőgépre levélzárlattovábbításra való igénybevétele tárgyában. A társaság járatait Fokvárostól és Viktoria Westtől De Aarig, valamint De Aartól Johannesburgig és az Imperial Airwaysnek a Dél-afrikai államszövetség határain túl fekvő állomásaiig használják fel postaszállításra.

Az igazgatás azt reméli, hogy újabb és gyorsabb repülőgépek üzembeállításával a London—Fokváros közti 11 napos repülési időtartamot sikerülni fog rövidesen 9 napra leszorítani. A légipostai levelezőlapok díját 1932 október 1-től fogva jelentékenyen mérsékeltek. (U. P. 1934:1.) (Ifj. Kovács.)

Északamerikai Egyesült Államok.

Farley vezérpostamester az amerikai igazgatás nemrég megjelent évi jelentésében az 1933/34. költségvetési évet úgy jellemzi, mint a forgalomcsökkenés jegyében eltelt harmadik esztendőt. A kormány közel 80 millió dollár megtakarítást ért el, amiből 58 millió a fizetéscsökkentésre, 22 millió pedig a személyzeti létszám leszállítására esik. 1929-ben az amerikai postaigazgatás 254.946 alkalmazottjával Amerikának, sőt az egész világnak legnagyobb munkaadója volt; 1933. novemberéig ezt a személyzeti létszámot 19.373 fővel csökkentették.

A vezérpostamester rámutat arra, hogy különböző takarékosági intézkedések a nehéznék ígérkező 1934. évben is biztosítanak a posta önfenntartási elvének megvalósítását, ha a kormány hozzájárulna ahhoz, hogy a posta a mostani sokféle ingyenes szolgáltatásáért is méltányos díjakat szedhessen.

Az amerikai posta évkönyve szerint egy mozgópostatisztviselő átlagos évi fizetése 2.472 dollár, utazási pótléka pedig 175 dollár. (1 dollár mai értéke kb. 3 pengő 54 fillér). A fizetésleszállítás folytán ez az összeg 263 dollárral csökkent, úgy, hogy az átlagos évi fizetés tényleg csak 2.209 dollár.

Érdekes adatokat tartalmaz az évkönyv az amerikai posta vasúti berendezéseiről. A postaszállítást 745 saját mozgópostakocsi és 3.559 vasúti kalauzkocsi bonyolítja le, mely utóbbiak a vasúttársaságok tulajdonai. Az összes mozgópostakocsi és a vasúti kalauzkocsi 68,7%-a teljesen acélból készültek. A lezárt költségvetési évben 64 olyan vasúti szerencsétlenség történt, amelyben postaalkalmazottak megsérültek, illetőleg küldemények mentek tönkre. A vasúti balesetet szenvedett alkalmazottak közül 4 meghalt, 18 súlyosan és 50 könnyebben megsebesült. A postaigazgatás által előterjesztett törvényjavaslatok egyike azt indítványozza, hogy a megengedhető legnagyobb postatakarékpénztári betét összegét 2.500 dollárról 5.000 dollárra emeljék. (P. Z. u. T. Ztg. 1934. 17.) (ifj. Kovács.)

Egyiptom.

A kairói postakongresszus időszerűvé teszi az egyiptomi posta ismertetését, amihez az adatokat a The Post című folyóiratban megjelent, Rhys J. Davies angol képviselő tollából származó, színes és szemléltető leírásból merítettem.

Egyiptomnak a lakói túlnyomó részben műveletlenek, 85% nem tud írni-olvasni. Ennek egyik következménye az egyiptomi posta csekély forgalma és a postai alkalmazottak aránylag kis száma. Míg Lyonban, amelyben mint Alexandriában 600.000 ember lakik, naponta 300.000 levél érkezik: addig az utóbb említett hely napi postája 60.000 levélből áll. Egyiptom lakóinak a száma 14 millió és postájának szolgálatát 8.000 ember látja el. Egyidőben meglelt korú, olvasni tudó jelentkezőket alkalmaztak a postán. Az a tény, hogy a pályázó olvasni tudott, elég volt ahhoz, hogy a postán alkalmazást nyerjen. Most azonban már annyi a tanult ifjú, hogy ezekből egészítik ki a postai alkalmazottak létszámát. Egyiptom lakói sok országból származnak s így a postai szolgálatban is nagy szükség van a művelt, több nyelvhez értő alkalmazottakra. A görögök száma kétszázévezret tesz ki és magában Alexandriában 100.000 lakik. A leveleket arab, angol, görög, francia és olasz nyelven címezik. Bár az angolokat aránylag csekély számban találjuk itt, mégis nagy tömegben érkeznek az angolul címzett levelek.

A postaforgalom jelenleg Egyiptomban is stagnál. A gazdasági viszonyok leromlásával indokolják ezt a helyzetet, amely kifejezésre jut abban is, hogy az emberek kevesebb levelet írnak. Igaz ugyan, hogy más országban — pl. Angliában — most több levelet írnak, mint valaha.

Az egyiptomi postának nincsen női alkalmazottja.

A városi postás kezdő fizetése, 21 éves korában, heti 5 font, amely összeg 8 fontra emelkedhetik. A vidékiek 4—6 font fizetést kapnak. Európai szemmel nézve, ez igen csekély jövedelem. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a jövedelem nagyobb vagy kisebb volta általában viszonylagos jelentőségű, mert a kielégítendő szükséglettől függ: megállapíthatjuk, hogy a postaszolgálat Egyiptomban a legjobban fizetett állás. Az egyiptomi ember kisigényűségéről, nyomorúságáról fogalmat alkothatunk, ha tudomásul vesszük, hogy van olyan cukornádárús, aki naponta átlag 40 szál cukornád árából, egynehány penniből megél. A jövedelem tényleges értéke attól függ, hogy mit lehet érte vásárolni és mennyi szükségletet lehet vele fedezni. Egyiptom lakóinak nagyrésze naponta egy szál cukornáddal beéri. A nagy nyomorral, kulturátlansággal szemben Egyiptom a kultúrára való hajlamának is nem egy bizonyítékát adja. Alexandriában olyan 350 ágyas kórház van, amely Röntgen-laboratóriummal és a legtökéletesebb műtővel van felszerelve és amely berendezésével Londonban is megállaná a helyét. Itt egyébként szociális gondoskodásról szó sem lehet, a szegényügyet nem ismerik. A koldulás valóságos tudomány és ha a könyörületesen idegen minden kéregetőnek alimizsnát adna, nemsokára maga is a koldusok sorsára jutna...

Az egyiptomi posta bevétele 1932-ben 960.795 font volt, a kiadások pedig 734.531 fontot tettek ki. Az országban körülbelül 400 postahivatal működik. A mozgóposta szolgálat még nagyon kezdetleges.

Az egyiptomi postaigazgatás most új szállítási móddal kísérletezik. A Bagdadba szülő zárlatokat eddig vasúton Damaszkuszba küldték és onnan motoros vitte a rendeltetési helyre. Most a vasút a postát, via Szezi-csatorna, Jeruzsálembé szállítja és innen a sivatagon keresztül motoros továbbítja Bagdadba. A szállításnak ez a módja nagy idő- és munkamegtakarítással jár.

Tudvalevően Anglia igen tekintélyes hadsereget tart Egyiptomban. Ennek állítólag az a rendeltetése, hogy a Szezi csatornát őrizze. Bármilyen is a feladata, mindenestre levelezésével az egyiptomi posta forgalmát nagymértékben növeli.

A légiposta forgalma évről-évre emelkedik. Ez a szolgálat a keleten sokkal többet jelent, sem mint azt mi gondolhatjuk. Például a vonatoknak 12 órára van szüksége, hogy a Jeruzsálem és Káiró közötti 200 mfd.-et megtegye, ami nem is meglepő annak, aki a sivatagot ismeri.

Figyelemre méltó az az előzékenység, amivel az egyiptomi földművelésügyi mi-

nisztérium az élő méhek behozatalát megkönnyíti. A nevezett minisztérium közbenjárására a posta a közönséges csomagokban feladott élő-méheket a hajón átveszi és a földművelésügyi minisztérium megbízottja által történt megfelelő ellátásuk után, vonaton közvetlenül a rendeltetési helyre továbbítja a küldeményt.

Az alexandriai posta személyzete nemrég külön dicséretben részesült. Az erre vonatkozó jelentésben olvashatjuk: „November hó 29-én és december hó 27-én a vonat elindítása után éjjélkor érkezett az elkésett hajó. A postaszemélyzet a nagy hideg ellenére a kirakodásnál hajnali három óráig kitartott és a beérkezett postaküldeményeket maradéktalanul továbbította.“

Az arany kivitelének tilalmát csempészek oly módon akarták kijátszani, hogy a külföldre szóló postai küldeményekbe igen vékony lemezekre osztott aranyat helyeztek el. A posta szemfüles detektívjei azonban a tervet csakhamar felfedezték és sikerült a teljes mennyiséget lefoglalni.

A világgazdasági válság következtében az egyiptomi posta forgalma is lényegesen csökkent. A belföldi forgalomban ez a csökkenés 14 millió (1931: 120 millió; 1932: 106 millió.) A külföldre szóló küldemények száma ugyanezen idő alatt 24 millióról 11 millióra csökkent. A külföldről érkezett küldeményeknél a csökkenés 14 millió (1931: 32 millió; 1932: 18 millió).

A külföldi forgalom megoszlását a következő százalék számok mutatják: Amerika 4, Franciaország és gyarmatai 24, Nagybritannia és gyarmatai 33, Olaszország 8 és Oroszország a legkisebb 0.1%. Többek között az orosz szovjet sem képes Egyiptommal üzleti összeköttetést létesíteni. Ez az összehasonlítás figyelemre méltó eredményre vezet, amennyiben megmutatja, hogy a kelet forgalma milyen irányban halad. Míg a forgalom általában csökkent, az expressz levelek forgalma növekedést mutat (1931: 312.941; 1932: 318.162).

A légiposta-forgalom emelkedése abban jelentkezik, hogy az ily módon továbbított közönséges levelek száma 106.749-ről 120.080-ra. — az érkezett anyag pedig 144.057-ről 176.825-re emelkedett.

A kézbesíthetetlen 305.000 könyvelt küldeménynek, csak 10%-a volt olyan, amelynek helyes címét nem lehetett kinyomozni és így a feladási helyre vissza kellett küldeni. Ez az adat mutatja az egyiptomi posta fejlettségét.

A postautalványforgalom is csökkent 1931. és 1932. között 8 millió fontról 7.75 millió fontra. (Dr. L. B.)

Franciaország.

A francia postaminiszter közölte a minisztertanáccsal, hogy ezideig 155 postatisztviselőt helyeztek át büntetésből, vagy bocsátottak el sztrájkvétség miatt. (D. Pztg. 1934. 9.) (ifj. Kovács.)

Kolumbia.

A belföldi forgalomban 14.803,345 darab küldeményt dolgozott fel a kolumbiai posta 1932-ben, vagyis 16,24 százalékkal kevesebbet, mint az előző évben.

Az értéküldemények száma 153,046 (—19,712) volt, a közönséges csomagoké 46,411 (+35,805) és az értéknyilvánítással ellátott csomagoké 25,871 (—2128).

Az utalványforgalomban 8025 postautalvány került feladásra (—2471) 200,902 peso összeggel; a távirati utalványok száma 33,701 (—4436), összege 823,172 peso.

Az értékcikkeladás 601,614 pesot jövedelmezett, azaz 0,34 százalékkal kevesebbet, mint 1931-ben.

A külföldi forgalom statisztikája 6 millió 103,805 darab érkezett küldeményt mutat ki, ami 32,88 százalékos hanyatlást jelent; a külföldre továbbított küldemények száma 2.871,546, itt a visszaesés 17,83 százalék.

A jelentés nem közöl mérleget a postai bevételekről és kiadásokról, mindössze annyit mond, hogy 1932-ben a posta ráfizetéssel dolgozott. Ennek legfőbb okát abban látja, hogy a hírlapok óriási tömegeit kénytelen teljesen ingyen szállítani és kézbesíteni; ezért az igazgatás a kormánytól kérni fogja méltányos hírlapdíj-szabás bevezetésének engedélyezését. (U. P. 1934:1.) (Ifj. Kovács.)

Németország.

A vonalfelügyelő növendékek közül azok, akik a számukra előírt képesítővizsgát „kitünő” eredménnyel teszik le, a birodalmi postaminiszter rendelkezése alapján Hitler „Mein Kampf” című könyvét kapják jutalmul. A könyvet a kitüntetett tanárai ajánló sorokkal látják el. Hasonló feltételek mellett megkapják a könyvet azok is, akik a távirdaépítő mesteri vizsgát teszik le. Ha a kitüntetendőnek már megvolna a könyv, akkor hivatásának tárgykörével foglalkozó valamely szakkönyvet kap helyette. (D. V. Z. 1934. 17.) (ifj. Kovács.)

A nőtisztviselők ügyeinek intézésénél a német kerületi postaigazgatóságok és nagyobb hivatalok eddig is tapasztaltabb női alkalmazottat osztottak be, mert célszerűnek bizonyult megfelelő női munkakerő igénybevétele különösen az alkalmazottak női mivoltában gyökerező, vagy azzal összefüggő esetekben. A birodalmi

postaminiszter legutóbb kiadott rendelete kimondja, hogy a jövőben ilyen munkahelyeken kizárólag nőtisztviselőket kell alkalmazni. Ennek a beosztásnak legelső feltétele, hogy az illető szilárdan álljon a nemzeti szocialista világszemlélet alapján. (D. V. Z. 1934. 17.) (ifj. Kovács.)

Alkalmi levelezőlapot adott ki a német posta a nemzeti ünnepnappá nyilvánított május elsejére. A különleges postai levelezőlapot korlátolt mennyiségben árúsítják április 30-ától a készlet kifogytaig. A lap címdalának bal felén rajz van, mely munkást ábrázol vállán kalapáccsal. A háttérben több gyárképmény látható, alul pedig a nemzeti szocialista mozgalom lobogóit viszik ünnepi menetben. (D. V. Z. 1934. 17.) (ifj. Kovács.)

Betekintés a személyi okmányokba. A weimari alkotmány 129. §-ának 3. bekezdése eddig betekintési jogot biztosított az állami alkalmazottnak saját személyi irataiba. A német belügyminiszter legutóbb kiadott rendelete szerint azonban a nemzeti szocialista államrendszerben keresztülvitt vezető alap gondolattal ellentétben áll, hogy az alkalmazottak föllebvalójuk ítéleteit ellenőrizzék, azokat bírál-gassák és esetleg kifogásolják, azért ezt a jogot mint fölöslegest és a viszonyok által túlhaladottat kifejezett törvényes intézkedés nélkül is megszüntetnek kell tekinteni.

A rendelet nem érinti a 129. cikk többi intézkedéseit, így azt sem, mely szerint kedvezőtlen, hátrányos adatok bevezetése előtt alkalmat kell adni az érdekeltnek a bejegyzésre vonatkozó nyilatkozat tételére. (D. Pztg. 1934. 9.) (ifj. Kovács.)

Bizalmi tanácsok felújítása a német postánál. A közhivatalok és közüzemek munkarendjéről szóló törvény alapján a birodalmi postaminiszter újból elrendelte minden postai szervnél a nemzeti szocialista győzelem óta megszüntetett bizalmi tanácsok és bizalmi képviselők szervezését. A május elsején életbelépett rendelet értelmében minden önálló postai szervnél (hivatalok, központi hivatalok, vonalépítési hivatalok, műhelyek stb.) bizalmi tanácsot kell alakítani. Nem önálló hivatalok (kirendeltségek) csak akkor kapnak külön bizalmi tanácsot, ha az oda beosztott alkalmazottak száma a huszat eléri.

Ezenfelül a bizalomteljes és sikeres együttműködés biztosítása érdekében minden kerületi igazgatóságnál kerületi bizalmi képviselőt is szerveznek, amely a kerületnek őt, az igazgatóság vezetője által meghívott bizalmi férfiból áll; a birodalmi postaminisztériumnál pedig bizalmi főképviseletet állítanak fel, melynek 10 tagját a miniszter hívja meg valamennyi kerületből. A kerületi bizalmi képviselő-

tekbe, illetőleg a főképviselőbe való meghívás érvénye mindenkor május 1-től a következő év április 30-áig tart. (D. Pztg. 1934. 8.) (ifj. Kovács.)

A német birodalmi posta újjászervezése.
A német minisztertanács által a f. é. február hó 27-én kihirdetett s az állami igazgatás egyszerűsítéséről és olcsóbbá tételéről szóló törvény külön fejezete a német birodalmi postával foglalkozik. E fejezet legfontosabb rendelkezése a német posta pénzügyeit eddig szabályozó 1924. évi törvénynek a f. é. április hó 1-től való érvényenkívül helyezése. Ennek értelmében a német posta keretében működő igazgatási tanács megszűnik, mert e tanács működésének eddigi főelve, amely szerint határozatait szótöbbséggel hozza, nem felel meg többé a németországi mai nemzeti szocialista korszaknak. Ezután ugyan szintén lesz egy 6 tagú tanács, ez azonban a postaminiszternek — különösen fontos elvi jelentőségű kérdésekben csak tanáccsal szolgálhat. Az új tanács tagjait 3 évi tartamra a kormány nevezi ki. Működése tiszteletbeli jellegű. A tanács elnöki tiszte a birodalmi postaminisztert illeti meg, aki a tanács összehívásáról is gondoskodik.

A birodalmi postaüzembe fektetett tőkét, úgymint eddig, ezután is mint külön önálló vagyont kezelik, vagyis más vagyontárgyaktól és tőkéktől elkülönítve. A német posta bevételeinek egy bizonyos százalékát ezután is az állampénztárba köteles beszállítani, költségvetését pedig, amelyet eddig a közigazgatási tanács állított össze, ezután a pénzügyminiszter hagyja jóvá. Az üzem pénzügyi helyzetéről üzleti jelentésben, nyereség és veszteség számadásban és évi mérlegben számol be a postai igazgatás.

A posta pénzügyeire és a takarékosági intézkedésekre vonatkozó jogi és igazgatási rendelkezéseket a birodalmi postaminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértően adja ki. A postai szolgálatok igénybevételére vonatkozó s a felek számára kiadandó szabályokat ezután a birodalmi postaminiszter állapítja meg (eddig ezekhez a közigazgatási tanács jóváhagyására volt szükség).

A postai igazgatási teendőknek Bajorországban és Württembergben a birodalmi postaminisztériumra való átruházását megállapító 1920. évi törvények érvénye 1934. április hó 1-én megszűnt, ami a postai közigazgatásnak újabb egyszerűsítését és egyszerűsítését tette lehetővé. A postai közigazgatási hatóságok eddigi szervei közül megszüntetnek 5 vidéki postafőigazgatóságot és pedig a Darmstadt, Halle, Konstanz, Liegnitz és Minden körzetekben működőket. Körzeteiket a megmaradó szomszédos fő-

posta igazgatóságok közt osztották fel. Bizonyos számú s eddig önállóan működő táviróhivatalt postahivatalokkal egyesítettek. (J. T. 1934. 4.) (Dr. H. F.)

Olaszország.

Az olasz előléptetési rendszer. A mai olasz államrendszernek rendkívül komolyan vett feladata az állami alkalmazottak előléptetésében a méltányosság és igazságosság feltétlen érvényesítése. Az a vezető gondolat uralkodik, hogy a tisztviselő pályafutását nem szabad esetlegességeknek, véletlen körülmények befolyásának kitenni, hanem lelkiismeretes és komoly megbírálás alapján, érdem szerint kell azt irányítani. A legjobbak juthatnak csak előre, de tényleg mindig csak a legjobbak. A hivatalnok minősítése kérdőívek alapján történik. Ennek kérdései részletesen kiterjeszkednek az illetőnek képességeire, szellemi és testi adottságaira, hajlamaira, törekvéseire és főképpen munkateljesítményére. Egyénileg vizsgálják meg, nem játszott-e közre a minősítésnél elfogultság, nem lehet-e szó tévedésről, mely körülmények bármelyike eredményezheti azt, hogy jó lobbogó alatt felsőbbbsége elismerésével vitorlázik az érdemtelten, vagy hogy a becsülettel kiérdemelt előlépés elmarad. A minősítés vég-eredményét (nagyon jó, kiváló, jó, vagy megfelelő) évenként közlik az egy státusba tartozó tisztviselőkkel, úgyszólván mindenki tudja, hogyan ítélik meg fellebbvalói őt és hogyan munkatársait. Minden hivatalnok reméli — és ez így van rendjén — hogy eljut a pályáján elérhető legmagasabb fokozatba és aggódva várja előléptetését, amely ha adott esetben várakozása ellenére elmarad, a csalódás gyakran csüggedést és ennek folytán további munkaeredmény csökkenést eredményez; ezért rendkívül nagy súlyt helyez a fasiszta rendszer a tárgyilagos minősítésre és előléptetésre csakis ezen az alapon lehetséges.

Mussolini szavai szerint a hivatalnok a fasiszta államban nem munkáját áruba bocsátó kuli, hanem az államnak alkotórésze, aki kisebb-nagyobb mértékben magát az államot testesíti meg és képviseli, éppen ezért munkája nem gazdasági cselekmény, hanem morális tevékenység. (D. Pztg. 1934. 9.) (ifj. Kovács.)

Svájc.

A svájci államtanács 11.7 millió frank hiteligényt terjesztett a szövetségi tanácsok elé a posta- és táviróigazgatás 1935. évi anyagbeszerzéseinek és az elrendelt beruházások költségeinek fedezésére. (D. Pztg. 1934. 9.) (ifj. Kovács.)

TÁVBESZÉLŐ.

Anglia.

Az angol helyközi távbeszélő forgalom fejlődése. A londoni kereskedelmi kamara által rendezett ünnepi lakomán a felszólaló Sir Kingsley Wood angol postaminiszter néhány adatot említett az angol helyközi távbeszélő forgalomnak 1933. folyamán bekövetkezett fejlődéséről. Így kiemelte, hogy a kontinenssel való beszélgetések száma 1933-ban több mint egymillióval szaporodott, Amerikával s a britt világbirodalom többi részével a beszélgetések száma 1933-ban 15.000 volt. Reméli, hogy ebben az évben Japánnal is felvehetik a távbeszélő forgalmat. A Bristol csatornán át megnyitott Weston-super-mare és Cardiff közti távbeszélő összeköttetés annyira bevált, hogy ugyanezen a csatornán át most hat kétcsatornás rendszerű távbeszélő összeköttetést akarnak létesíteni. Ez a rádiótávbeszélő összeköttetés csak 20 kilométer hosszú, míg a Severn alagúton át vezető kábelút ennél hatszor hosszabb. (E. F. D. 1934. 35.)

(Dr. H. F.)

Automatikus tárcsázó. Az angol posta azoknak a távbeszélő előfizetőknek, akik automatikus központhoz vannak kapcsolva, kívánatra új automatikus tárcsázó berendezést bocsát rendelkezésre, amelynek útján egy gomb megnyomásával külön tárcsázás nélkül létesíthetik az összeköttetést azokkal az előfizetőkkel, akikkel gyakran kell beszélniük. A kis doboz alakú berendezés, amelyet az angolok „autodial“-nek kereszteltek el, egy névmutatóval van ellátva és egy mutatóval. A beszélgetni kívánó a mutatót a név mellett levő számra fordítja s aztán megnyom egy gombot, amire az összeköttetés tárcsázás nélkül létesül. 25 és 50 előfizető nevét és számát feltüntető készülékek vannak forgalomban. Az új fajta berendezésért negyedévenként 6, illetőleg 8 sillinget kell fizetni. (J. T. 1934. 4.)

(Dr. H. F.)

Bulgária.

Bulgária külföldi távbeszélő forgalmában az egyes európai országok 1932. év folyamán a következő beszélgetési számokkal voltak érdekelve:

Románia	21.982	beszélgetéssel.
Törökország	7.351	„
Németország	3.491	„
Ausztria	2.646	„
Görögország	2.646	„
Jugoszlávia	2.355	„
Magyarország	1.064	„
Svájc	913	„
Franciaország	667	„
Csehszlovákia	601	„
Olaszország	427	„

Belgium	189	„
Németalföld	46	„
Nagybritannia	21	„
Svédország	12	„
Lengyelország	1	„
Luxemburg	1	„

Összesen: 44.392 külföldi beszélgetés.
(E. F. D. 1934. 35.) (Dr. H. F.)

Csehszlovákország.

A csehszlovák távbeszélő 1932-ben. A helyi hálózatok és a helyközi távbeszélő összeköttetések fejlesztése ebben az évben is folytatódott, bár a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel lassított ütemben. 43 új helyi központot és 31 alközpontot helyeztek ebben az évben üzembe, új távbeszélő állomást pedig 3139-et kapcsoltak be. Az automatikus hálózatok száma 52-re szaporodott.

A helyközi távbeszélő terén ebben az évben a következő új nemzetközi közvetlen vonalakat vették használatba: Egyrészt Prága, másrészt Varsó, Bielsko, Lodz, Krakó, Kattovitz, Belgrád, Zágráb, Bukarest közt, továbbá Brün, Pozsony és Krakó — azonkívül Mor. Ostrava és Kattovitz közt. A belföldi helyközi összeköttetések közül különösen említésre méltó a Prága—Kassa közti 3 csatornás magasfrekvenciás berendezés, amelyen a Prága—Kassa, Prága—Ungvár és Prága—Bukarest közti közvetlen áramköröket képezték. 1 csatornás magas frekvenciás összeköttetést helyeztek üzembe Pozsony és Zólyom közt, valamint közvetlen áramkört Prága és Pöstyén közt, a Trencsén Tepliccél való távbeszélő forgalmat pedig megjavították.

A Csehszlovák köztársaság és a külföld közti távbeszélő forgalom ugyancsak továbbfejlődött. Így ebben az évben nyílt meg a Csehszlovákia és Görögország (Szaloniki), Bulgária és Törökország közti távbeszélő forgalom. A tengerentúli viszonylatok közül a Hawai szigetekkel, a Bermuda szigetekkel, Egyiptommal, Délafrikával, Belga Kongóval való távbeszélő forgalom megnyitása esik erre az esztendőre s ugyancsak ebben az évben nyílt meg a német tengeri gőzösökkel való távbeszélő forgalom is.

A gazdasági viszonyok leromlása következtében azonban Csehszlovákia távbeszélő forgalma az 1932. évben az 1931. évvel szemben visszaesést mutat. Emellett az általános forgalmi gyengülés mellett azonban bizonyos viszonylatokban mégis forgalom fellendülésről számol be a csehszlovák igazgatás.

Így a Jugoszláviával való forgalomban 35%-os emelkedés mutatkozott, amit a

beszélgetési lehetőségek megjavulásának, első sorban pedig a Prága—Belgrád és Prága—Zágráb közti közvetlen áramkörök üzembehelyezésének lehet köszönni, ami a Budapest, illetőleg Bécs által történő közvetítést feleslegessé tette.

Az Olaszországgal való 28^{1/2}%-os forgalomemelkedés az ebben a viszonylatban rendszeresített forgalomnak az eredménye.

A Belgiummal való távbeszélő forgalom 27%-al emelkedett, ami a Prága—Bruxelles közti közvetlen áramkör üzembehelyezésének, valamint a beszélgetési díj mérséklésének tudható be.

A Romániával való távbeszélő forgalom jelentős emelkedést tudott ebben az évben felmutatni, nevezetesen 76%-osat, ami a közvetlen Prága—Bukarest áramkör üzembehelyezésének s a műszaki berendezések tökéletesítésének köszönheti létrejöttét. (E. F. D. 1934. 35.) (Dr. H. F.)

Finnország.

A finn távbeszélő államosítása. A finn távbeszélőnek már évek óta tervezett államosítása most végre valósággá válik. Erre vonatkozólag a finn pénzügyminisztérium már hetek óta tárgyalásokat folytat a finn távbeszélő szolgálatban legerősebben érdekelt svéd Ericson céggel, amely a délfinnországi távbeszélő részvénytársaságban 50 millió finn márka erejéig, vagyis a részvénytőke 40%-áig vállalt részesedést. A tárgyalásokban a Kreuger csoportban is érdekelt Wallenberg svéd bankház is résztvett. Az Ericson részvényeknek az állam által való átvétele már 1934. január hó közepe óta elhatározott dolog, a finn állam azonban az átvétel lebonyolításánál idegen tőkét is igénybe kíván venni. (E. F. D. 1934. 35.) (Dr. H. F.)

Franciaország.

A párizsi távbeszélő központ beszélő órája. Ez az óra Párizsban naponta 11.000 érdeklődővel (vasárnapokon 6000-rel) közli a pontos időt. Az órajelző szerkezete igen komplikált, a hívó érdeklődőnek azonban nem kell mást tennie, mint az Odeon 8400 számot feltárcsázni, amire a szerkezetben levő hangos filmszalagok, amelyek közül egyik az órát, a másik a percet, a harmadik a másodpercet jelzi, megadják a pontos időt. Az időt jelző hangos filmszalagok dobra vannak felcsavarva s ha a hívás beérkezik, a dobót egy motor elindítja s az egész mehanizmus működésbe jön s elvégzi a maga dolgát. A beszélő óra évi 4 millió frank bevételt biztosít, amelynek a fele a francia postáé. (E. F. D. 1934. 35.) (Dr. H. F.)

Németország.

Karácsonyi és újévi üdvözlő beszélgetések rendszeresítése. Abból a célból, hogy a közönségnek a karácsonyi ünnepek, valamint az évforduló alkalmával alkalma legyen tengerentúli rokonaival, barátaival és üzletfeleivel üdvözlőit távbeszélőn is kicserélni, a német posta mérsékelt díjszabás mellett rendszeresítette a karácsonyi és újévi üdvözlő beszélgetéseket. A díjakat a közönséges beszélgetések díjának felében állapították meg, a beszélgetések tartamát azonban 3 percre korlátozták. A német posta az új rendszerű forgalmat Braziliával, a Németalföldi Indiával, Sziámmal, Venezuelával rendszeresítette. Ezeket a beszélgetéseket december 21-től december 31-ig kell bejelenteni s azokat lehetőleg a bejelentett kívánság figyelembevételével bonyolították le. Legutolsó lebonyolítási napnak január 6-ika számít.

A karácsonyi és újévi üdvözlő beszélgetések, amelyek már az elmúlt évben is válhatók voltak, a rossz gazdasági viszonyok ellenére is kielégítő eredményt hoztak. Így Braziliával 30, Németalföldi Indiával 17, Sziámmal 2, Venezuelával 7 ilyen beszélgetést váltottak a Németországgal való végforgalomban s ehhez a számhoz még 28 átmenő viszonylatban váltott üdvözlő beszélgetés járult. A német posta igazgatás reméli, hogy a gazdasági viszonyok megjavulásával ez a beszélgetési faj is jobban fog terjedni. (E. F. D. 1934. 35.) (Dr. H. F.)

Németország.

A távbeszélő alapidíjak leszállítása. A távbeszélő díjak tulajdonképpen sohasem nyerték meg a közönség teljes megelégedését. Egyaránt áll ez a megállapítás úgy a díjtételek magasságára, mint a tarifa alkatára. Amennyiben a kritika nem táplálkozott kizárólag a legönzőbb, fékezhetetlen üzletfél elgondolásaiból, úgy az a legtöbb esetben a kérdés műszaki hátterének teljes nemismerését s a mai kor követelményeinek megfelelő távbeszélő szolgálat költségeiről való teljes tájékozatlanságot árulta el. Amint a laikusok beadványaiából legtöbbször kiviláglik, a felek általában azt hiszik, hogy egy távbeszélő állomás berendezésénél a német posta legfőbb teljesítményét a távbeszélő készülék rendelkezésre bocsátása jelenti; a többi berendezések sokoldalúságáról halvány fogalmat sem alkotnak maguknak, nevezetesen azokról, amelyek az általuk kívánt összeköttetés létrehozásához szükségesek, megkívánják azonban, hogy ezeket gyorsan és megbízhatóan létesítsék. A felmerülő költségek legnagyobb része azonban a hálózat és a kapcsoló központok költség-

gei folytán jelentkeznek. Ezért a legtöbben ámulnak, amikor megmagyarázzák nekik, hogy a német postának minden főállomás berendezésével kapcsolatban 800—1000 márka átlagos költsége merül fel. Ezek a költségek igen alapos kalkulációnak az eredményei s a legtöbb külföldi távbeszélő igazgatás önköltségszámításaival egyezők. A felek e számok helytállóságát sokszor a már úgyszólván rendelkezésre álló és kihasználatlan berendezésekre való utalással próbálják kikezdeni (hálózat, műszaki berendezések, tartalékanyagok). Emellett azonban elfelejtik, hogy minden nagyobb közlekedési vállalatnak egy bizonyos üzem és anyagkészlettel rendelkeznie kell, hogy esetleges rendkívüli és előre nem látott követelményeknek is megtudjon felelni. A német posta nehéz pénzügyi helyzete, amely már évek óta fennáll, úgyszólván a tartalékolásnak a minimumához vezetett, amely helyenkint a megengedhetőség legalsó határa alá süllyedt. Így csak természetes, hogy ezeket a tartalékokat a helyesen összeállított önköltségszámításnál feltétlenül bizonyos átlagösszegekkel figyelembe kell venni. Ezért helytelen volna, ha a főállomás berendezési költségeit alacsonyabban állapítanók meg akkor, ha annak létesítése tartalékkészülékek és berendezések felhasználásával s nagyobb, új kiadások nélkül vált lehetővé.

A minden egyes állomás céljaira rendelkezésre bocsátandó meglehetősen magas tőkebefektetés nagyban befolyásolja a forgó kiadások alakulását, amelyeknek állandó s a berendezés igénybevételének gyakoriságától független összege a befektetett tőke gyümölesztetése, valamint a berendezések felújításánál és karbantartásánál legalább a befektetett tőke 15%-ára rug. A díjszabás megállapításánál e tétel helyes elbírálása nagy nehézségekbe ütközik. Ha abból a feltevésből indulunk ki, hogy a távbeszélőüzemnek futó kiadásait a díjbevételekből kell fedeznie, akkor két megoldás kínálkozik; a tarifát a végzett teljesítményhez mérten állapítjuk meg, avagy a díjszabás tételszövődményét úgy rendezzük el, hogy az összeredmény a költségkiegyenlítés követelményeinek megfelelően. Első pillantásra az első út látszik a jobbiknak és helyesebbiknek, mert az minden egyes előfizetőt azzal a költséggel terheli meg, amelyek nála felmerültek. Ha azonban eltekintünk attól, hogy lehetetlen minden egyes díjat úgy kiszabni, hogy az ú. n. fix díjtételeknek meglehetősen tosan megfeleljen, vagyis hogy minden díjtétel megállapításánál tulajdonképpen átlagdíjakkal kell dolgoznunk, az ilyen tarifának még az a hátránya is meg van, hogy az ú. n. fix díjtételek meglehetősen

magasaknak kell lenniök, amiért azok a távbeszélő elterjedésére hátrányos hatással vannak. A helyi előfizetési díjak megállapításánál ehhez az elvhez csak az angol igazgatás alkalmazkodott meglehetősen mereven, a többi igazgatás a tényleges szolgáltatás mérvének alapelveihez nem ragaszkodik s az ú. n. középútat keresi és valósítja meg díjszabásában. Emellett az a kérdés áll előtérben, mekkora is az a legkisebb díj, amelyet minden előfizetőtől távbeszélő állomásaért követelni kell. Mennél kisebb ez a fix díj, annál könnyebbé válik a népesség széles rétegei számára a távbeszélő hálózathoz való csatlakozás, viszont annál magasabban kell az egyéb díjakat, első sorban a beszélgetési díjakat megállapítani, hogy a kiegyensúlyozó összeredményt ne tegyük kockára, vagyis a fix díjak egy részét a beszélgetési díjakba kell belekalkulálni.

Az ilyen díjszabás kihatásai Németországban élénk emlékezetben vannak. Az inflációs idők zavaaraiban olyan távbeszélő díjszabás volt életben, amely alapdíj igénybevétele nélkül lényegében csak a beszélgetési díjakra volt felépítve s a nem gazdaságos állomások elszaporodása iránti óvintézkedésként, ha mindjárt elégtelen mértékben is, de beszélgetési díjminimumot is állapított meg. Az eredetileg 15 Pfennigben megállapított beszélgetési díj az üzletvilág számára megdrágította a távbeszélőt, míg a kis hálózatokban egy állomás előfizetési díja a 20 beszélgetési minimum mellett havonta csak 3 márkába került. Ennek az enyhítésére 1924. végén és 1925. elején — a díjat azáltal mérsékeltek, hogy a beszélgetések számával emelkedő díjmérséklést léptettek életbe. Így havi több mint 300 beszélgetés mellett már csak beszélgetésenkénti 10 Pfenniget számítottak. Ez az intézkedés azonban a kívánt célt nem tudta elérni s ezért 1927-ben ismét rendszeresítették az alapdíjat s azon felül minden helyi beszélgetés díját 10 Pfennigben állapították meg. Ennél a tarifaváltoztatásnál a német posta igazgatási tanácsa a postaminisztérium eredeti javaslatát legyengítette s az alapdíjat a javasoltnál kisebb összegben állapította meg, hogy ily módon az elháríthatatlan díjemelést a keveset beszélők számára ne tegye túlságosan érezhetővé. Ennek az intézkedésnek az ellensúlyozásául az alapdíj mellett még egy bizonyos számú kötelező beszélgetési számot állapítottak meg. Ezt a díjszabást aztán 1929-ben a keveset beszélők érdekében ismét megszüntették.

Ennek ellenére is a keveset beszélők tovább panaszolták, hogy az egy beszélge-

tésre eső alap- és beszélgetési díj összege túl magas. Ezt a panaszt azonban sohasem lehet teljesen megszüntetni, mert nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy a keveset beszélők is egy aránylag drága berendezést vesznek igénybe, amelynek az üzemi költségeit a dolog természeténél fogva annál magasabban kell megállapítani, minél kevesebbet veszik azt igénybe. A technika mai állása mellett ugyanis lehetetlen egy-egy távbeszélő állomásnak a költségeit az előfizető mindenkori forgalmi igényeihez hozzáidomítani, vagyis emelni vagy csökkenteni. Nevezetesen a távbeszélő állomást csak magas értékű kivitelben s évi 16.000 kimenő és bejövő beszélgetésre szabott teljesítőképességnek megfelelően tudják előállítani, még abban az esetben is, ha az előfizetőnél ennél jóval kevesebb beszélgetéssel kell számolni. Ez a helyzet természetesen gátolja a távbeszélő elterjedését s indokolttá teszi a díjszabás alkatelemeinek oly irányú eltolását, amely a keveset beszélőknek kedvez, hogy ily módon a kevésbé tehetősek számára is lehetővé tegye a távbeszélgetéseknek nemcsak a kimenő irányban vagyis a nyilvános állomásokról való folytatását, hanem a saját állomás beszerzését is, hogy ily módon ők is hívhatók legyenek. Azonban az egyes állomás költségei még így is a kis igénybevétel esetén aránylag magasak maradnak. A mellékállomásos berendezések nem oldják meg ilyenek számára a helyzetet, mert itt a szükséges kapcsoló berendezések költségei emésztik fel a megtakarított tételeket, emellett még a beszélgetési díjnak az érdekelt felek közti felosztása is örökös surlódásokra ad alkalmat. Ez utóbbi bajon ugyan a leg-

utóbb rendszeresített helyi pénzbedobós fülkék segítettek, mert ezek útján a beszélgetési díjak lerovásának nehézségei megoldást nyertek. Ezeknek viszont az a hátrányuk, hogy a feleknek beszélgetéseik folytatása végett a fülkéhez kell fáradozniok. Az ilyen helyi pénzbedobós fülke, ha nem is egyenértékű pótlása a saját állomásnak, mégis kielégítő megoldást biztosít a gyenge forgalmú felek számára, amelyet az érkezett beszélgetések számára is igénybevehetnek s mellette olcsó is abban az esetben, ha valamely ház vagy házcsoporthoz lakóinak érdekeltsége egy erre a célra alakult közösségbe tömörül s a költségeket (alapdíj és a pénzbedobós készülékért járó pótdíj) maguk közt felosztják. Ezidőszerint újból tanulmányozás tárgya a társas állomások rendszeresítésének kérdése is, mivel a technikának sikerült az ilyen állomásokhoz szükséges pótbereendezéseket egyszerűvé és olcsóvá tenni. Ezekre az újításokra azonban csak fokozatosan kerülhet sor, mert a társas állomásokot illetőleg még azok kísérleti tanulmányozására és gyakorlati alkalmazhatóságára vonatkozó tapasztalatokra van szükség.

Mindezekre a körülményekre, valamint a német posta által az államháztartás céljaira leadandó kötelező összegek nagyságára való tekintettel a távbeszélő előfizetési díjak reformját a német postaigazgatás oly módon hajtotta végre, hogy csak egy díjkategóriát, nevezetesen a főállomások alapdíját mérsékelte, ezt azonban a lehetőség legfelső fokáig végrehajtotta. Így történt, hogy a f. é. május hó 1-ével életbeléptetett alapdíjak a következő díjtételekkel szerepelnek:

Hálózat nagysága	Alapdíj összege márka	Mérséklés összege márka	Mérséklés százaléka márka
50 főállomásig	3.—	0.50	12.5
50—100 „	3.50	0.50	12.5
100—200 „	4.—	1.—	20.—
200—500 „	4.50	1.50	25.—
1000—5000 „	5.—	1.50	23.1
5000—10000 „	5.50	1.50	21.4
10000 felül	5.50	2.—	26.7
	6.—	2.—	25.—

Birodalmi átlagban az alapdíjmérséklés 23.4%-ot ért el. E százalékos mérséklés lépcsőzetesen emelkedik s az az 5000-nél több főállomással bíró hálózatokban eléri a havi 2.— márkás összeget. Az egész kis hálózatok számára, amelyekben csak 3.— márka volt a főállomás havi alapdíja, ebből mérséklést már nem tudtak biztosítani, annak ellenére, hogy a német postá-

ban minden jószándék és készség meg volt a közgazdasági viszonyok érdekében hozandó áldozatra. Az egy-egy állomásra eső önköltség ugyanis éppen ezekben a legkisebb hálózatokban messze felette áll az átlagösszegnek s azt az évi 36 márkás alapdíj távolról sem tudta eddig is fedezni. Emellett a 3 márkás havi alapdíjat nem is lehet az előfizetők által elviselhe-

tetlen összegnek minősíteni, mert más államokban ennél az összegnél jóval magasabb összegeket szednek.

Ezzel a végrehajtott mérsékléssel a főállomás alapdíja alacsonyabbá vált a háború előtti időkben szedett alapdíjaknál is, ami annál is inkább figyelemre méltó, mert már eddig is néhány csoportban az alapdíjak alatta állottak a háború előtti alapdíjaknak. Így az 1900-ban érvényes távbeszélő díjszabás szerint az alapdíjak a birodalomban a következők voltak:

	évi	havi	
1000 főállom. alul	60.—	5.—	márka
1000—5000 főállom.-ig	75.—	6.25	„
5000—20000 főállom.-ig	90.—	7.50	„
20000 felül	100.—	8.34	„

Ezek mellett a háború előtti alapdíjak mellett még évi 400 kötelező beszélgetési díját is fizetni kellett, úgy, hogy a legolcsóbb főállomás a hálózat nagysága szerint évi 80—120 márka volt, vagyis havi 6.67—10 márkába került. Mivel az ezidőszerinti tarifa kötelező minimális beszélgetési díjat nem állapít meg, a főállomás előfizetési díja a lényegesen tökéletesebb szolgálat mellett is a keveset beszélők számára s első sorban a falusi lakosság számára jóval kisebb, mint a világháború előtt.

Az alapdíj mérséklés következtében előálló évi előfizetési díjvesztés 40 millió márkával van figyelembe véve, amely összegnél természetesen a mérséklés következtében bekövetkező állomásszaporulatra s így ennek az összegnek bekövetkező csökkenésére nem voltak tekintettel. A díjmérséklést megelőző időben befolyó alapdíjbevitel összegét a német posta a díjmérséklés végrehajtása után csak akkor fogja visszaszerezni, ha az állomásszaporulat a birodalomban eléri az 500.000 új főállomást, vagyis a 28.4%-os állomástöbbletet. Emellett még arra is tekintettel kell lenni, hogy a régi helyzetrel szemben haszonról csak akkor lehet szó, ha oly helyiségekbe kéri az új állomások berendezését, ahol távbeszélő állomások már voltak. Ha a hálózatban és a központi berendezésekben az új állomás berendezésével kapcsolatban új berendezési és építési munkákra van szükség, úgy ez nemcsak új tőkebefektetést igényel, hanem még a futó kiadásokat is emeli.

Az üzletfeleknek a kívánságai a távbeszélő díjszabás reformjára vonatkozólag főleg az alapdíjak mérséklésére irányultak. Emellett a kereskedő körök még a helyi és távolsági forgalom beszélgetéseinek díjmérséklését is szorgalmazták. Dacára az önköltségi számítások eredményezte aggodalmaknak, a német postagazgatás az

alapdíjak mérséklésére határozta el magát. Ezzel első sorban a középosztálynak, a kis-kereskedelemnek, a kisiparnak akart segítségére sietni, amelynek sürgősen szüksége van a távbeszélőre, hogy a nagyvállalkozással szemben helyt tudjon állni. Ennél az elhatározásnál az a szilárd meggyőződés vezette a német posta vezetését, hogy az alapdíjaknál elvesztett összeg a távbeszélő fokozottabb igénybevétele révén kiegyenlítést fog találni, ami természetesen aztán már eleve is kizárja a helyi beszélgetési díjak mérséklésének lehetőségét. (D. V. 1934. 17.) (Dr. H. F.)

Spanyolország.

Rádiótávbeszélő összeköttetés Spanyolország és New York közt. 1934. elején az International Telephone and Telegraph Corporation Madrid és New York közt közvetlen rádiótávbeszélő összeköttetést helyezett üzembe, amelyet spanyol oldalon ezidőszerint a S. A. Radio Argentina, amerikai oldalon pedig a Mackay Radio and Telegraph Co. tart üzemben. (E. F. 1934. 35.) (Dr. H. F.)

Spanyolország.

A spanyol távbeszélő jó üzlet. A spanyol távbeszélő üzemét ellátó Compania telefonica nacional de Espana 1933. üzletévben 33,392.100 pezeta tiszta üzleti hasznot ért el, az 1932. évi 33,177.400 pezetával szemben. Az elért üzleti haszonból a részvénytársaság a kedvezményezett részvények után 7%-os, a közönséges részvények után 6%-os osztalékot fizet. (J. T. 1934. 4.) (Dr. H. F.)

Svájc.

Svájci távbeszélő-ujdonság. A svájci távbeszélő igazgatás a közönség minél jobb kiszolgálásnak nagy érdekét szem előtt tartva, új ügyfél-távbeszélő szolgáltatott rendszeresített. Az új szolgálatot az alábbi két példa magyarázza meg:

1. példa. A. és B., akik mindketten Bernben laknak, találkát adtak egymásnak Bern egy megjelölt utcájában. A. az utolsó pillanatban akadályozva van a találkán való megjelenésben. Felhívja azért a távbeszélő tudakozó munkahelyet, bemondja a nevét s utasítást ad, hogy B-t értesítsék, ha távbeszélőn a munkahelynél jelntkezik, hogy A. nem jelenhetik meg a találkán csak egy későbbi időpontban, illetőleg, hogy B. hívja őt fel egy megadott távbeszélő számon, stb.

2. példa. A. Lausanne-ban lakik s megállapodott a Bernben lakó B-vel, hogy Lausanne-ban az x órákor érkező berni vonatnál a pályaudvaron találkoznak. A. lekésett a lausanne-i vonatról s távbeszélőn

erről B-t értesíteni kívánja. Ezért felhívja Bernben a távbeszélő tudakozó munkahelyet s megadja neki az erre vonatkozó s az 1. példában ismertetetthez hasonló utasítását.

Az új-rendszerű szolgálatokért a következő díjak esedékesek:

A-nak fizetnie kell:

a helyi forgalomban 0.10 frankot a tudakozóval folytatott beszélgetésért és az üzenet előjegyzéséért (legfeljebb 20 szavas lehet), ugyancsak 0.10 frankot;

a helyközi szolgálatban az illető viszonylatban a megfelelő időtartamra járó beszélgetési díjat, amely a másik városban működő tudakozóval folytatandó beszélgetésért jár.

B-nek fizetnie kell, a tudakozó munkahellyel kért beszélgetésért 0.10 frankot a közlemény közvetítésért 0.10 frankot. A 2-ik példában A-nak egy Lausanne—Bern közönséges beszélgetés díját kell megfizetnie. B. pedig 0.20 frankot fizet. (J. T. 1934. 4.) (Dr. H. F.)

Oroszország.

A Moszkva és Chabarowsk közti közvetlen távbeszélő és táviró összeköttetés építését a szovjet népbiztosság már elkezdte. A nagy transzverzális összeköttetés hossza 8500 kilométer lesz, vagyis a vonal hosszabb, mint a New York—San Francisko közti amerikai transzverzális vonal. Az oroszok ezen túlmenően még Chabarowskot Wladiwostokkal, Nikolajewskkel, sőt később Jakutskkal is össze akarják kötni. Ezek szerint Moszkvának a távoli kelet jelentős helyeivel meg lesz a táviró és távbeszélő összeköttetése. Az új vonal 30 erősítő állomáson halad keresztül, köztük a következő városokon: Samara, Jekaterinburg, Tseljabinsk, Novonikolajeszk, Irkutsk, Tsita. (E. F. D. 1934. 35.) (Dr. H. F.)

RÁDIÓ.

Hány ember hallgatja a világon a rádióműsorszórót. A rádióműsorszóró nemzetközi egyesülete által kiadott legújabb statisztikai adatok szerint ezidőszere 176 millióra tehető azoknak az embereknek a száma, akik a világon a rádióműsorszórót hallgatják. (J. T. 1934. 4.) (Dr. H. F.)

A rádióközvetítés legújabb eszköze a mikro-sugár, amellyel kisebb erőt sugározni ki, mint amilyen a zsebvilágítóvilágításához szükséges. Ezeknek a sugaraknak a hossza alig 2—2.5 cm. Köd, eső és más légköri tűnemények nem zavarják.

Az új rendszernek az elvei alapján nem-

rég a Lympne (Kent) és St. Inglevert (Franciaország) közötti légipostát rádiószolgálatlalt kibővítették. Ezt a berendezést úgy a távbeszélő, mint a teleprinter céljaira lehet használni. Eddig a teleprinter a rádióval kapcsolatban csak kísérleti célokra szolgált, így tehát a mikro-sugár fentvázolt alkalmazása igen nagy haladást jelent a közlekedés terén. (The Post.) (Dr. L. B.)

VEGYES.

Az első enyveshátú postabélyeg. Az első ragasztóanyaggal ellátott postabélyeg felfedezéséről jött híradás Phoros, görög szigetről. Ezzel megdőlt az a feltevés, hogy az 1840. kiadású, híres angol-királyné fejcs postabélyeg volt az első felragasztható bélyeg.

A filetalista lapok részletesen ismertetik annak a 40 lepta névértékű bélyegnek leírását, amelyből egy töredékív került most napvilágra. A bélyegív hátlapján „G. Glarakis” neve szerepel, aki 1830. lett Phoros kormányzója; a bélyegzőlenyomat „1831. május hó” keltet mutatja.

Bár a megtalált töredékíven nincsen ragasztóanyag, a szakértők szerint az ennek a használatára vonatkozó kísérlet nyomai felfedezhetők és a kormányzó aláírása a ragasztóanyag használatának jóváhagyását jelentené. A 40 leptás bélyegeknél ez a fajta használtság állapotban ismeretes. Az egyik példány, amely egyik nevezetes angol filetalista birtokában van, 1848. évből való; a legrégebb keltezésű az 1840. december 25. keletbélyegzőlenyomattal van ellátva.

A nemrég felfedezett töredékív jelenleg egyik londoni bélyegkereskedő tulajdonában van. Abban az esetben, ha ennek a bélyegívnek eredeti volta kétségtelenül és hitelesen megállapítást nyer, akkor az első bélyegekre vonatkozó korábbi megállapításokat revízió alá kell venni. (The Post.) (Dr. L. B.)

A múlt évben kiadott postabélyegek száma 1660 volt, amely szám 78-cal kevesebb az 1932. évi darabszámnál. Ezek között a Falkland-szigeten megjelent centenáriumi bélyeg a legművészebb kivitelű. Ezenfelül a legérdekesebb is, mert bizonyos politikai jelenségek látszanak ezzel összefüggeni. Argentína ugyanis már régen igényt tart erre a szigetre és az argentinai hírlapok szerint ennek a bélyegnek a kiadása kihívás akar lenni. Ennél több azonban nem történt...

Kanadában két nagyterjedelmű bélyeget adtak ki. Az egyik a „Royal William” nevű óceángőzöst ábrázolja, amely 100 évvel ezelőtt először szelte át az Atlanti-

óceánt. Newfoundland Sir Humphrey Gilbert emlékére egy sorozat bélyeget bocsátott ki. Ez a férfiú volt az, aki Erzsébet királyné megbízásából 450 évvel ezelőtt a gyarmatot anektálta. Sierra Leona a rab-szolgaság megszüntetésének 100 éves évfordulóját szintén új bélyeg kiadásával ünnepelte meg. Oroszország kétféle emlékbélyeggel szerepel. Marx Károly emlékezetére rendezett bélyegkiállításra és a sztratoszféra repülés alkalmából bocsátott ki új bélyegeket.

Más államok is bélyeggel ünnepelték kiváló férfiain. Franciaország Victor Hugó és Briand emlékének áldozott ily módon. Az Amerikai Egyesült Államok Oglethorpe generálisról, Törökország Kemál pasáról, Németország Wagnerről készítettett bélyegeket.

A magyar posta a gödöllői cserkészvilágtáborozás alkalmából 5 értékből álló, a magyar mondakörből vett csodaszarvast feltüntető, külön bélyegsorozatot bocsátott forgalomba.

A legkülönösebb bélyeg Jugoszláviában jelent meg, amelyet a Londonban székelő nemzetközi irodalmi egyesület, a Pen-klub tiszteletére bocsátottak ki. (The Post.) (Dr. L. B.)

Vagyonok régi papírdarabokban.

Pár hónappal ezelőtt olvashattunk a sajtóban egy perről, mely Amerikában egy régi, értékes bélyegért folyt. Kanadában valaki bélyeggyűjteményt örökölt, amelyet egy éppen Newyorkba utazó nőrokonának adott át felbecsültetés céljából és megkérte, hogy méltányos árajánlat esetén adja is el a gyűjteményt. Elfelejtette azonban a rokon figyelmét felhívni a gyűjteményben lévő ritkaságra, amely egyike volt az 1846-ból származó híres ú. n. postamester bélyegeknél. Az egyik newyorki bélyegkereskedő az egész gyűjteményért 200 dollárt ajánlott. Sok és kevés, igen relatív fogalmak, a nőrokon, aki maga nem volt gyűjtő, gyanutlanul ráállott az alkura s ezzel a gyűjtemény az értékes ritkasággal együtt odavolt. Rémülten értesült az addigi tulajdonos az elherdálásról, de már késő volt: a kereskedő sem visszaadni nem akarta a gyűjteményt, sem ráfizetni nem volt hajlandó s így az ügy peres útra terelődött. Négy évi pereskedés után végre Newyork állam legfelsőbb törvényszéke a bélyegkereskedőt 9.260 dollár utólagos megfizetésére kötelezte, mert a szakértők a szóbanforgó postamester bélyeget egyedül 8.800 dollárra becsülték.

Közel 45.000 pengő egy kicsiny és bizonyára rég megsárgult papírdarabkáért? Bi-

zonyára sokan csóválják a fejüket ilyenféle hírekre. Pedig a valóságban ez még nem a legnagyobb összeg, amit valaha ritka bélyegekért kifizettek. A gyűjtőszervenvedély gyakran olyan árakat fizettet a bélyegkedvelőkkel, amikre legfeljebb még a műés régiségkereskedelemben akad példa. Beigazolva látjuk ezt, ha követjük annak a mintegy tucatnyi postabélyegnek a pályafutását, amelyeket a világ legritkább és legértékesebb példányaiként ismerünk.

A világon körülbelül 70.000 bélyegféle-ség ismeretes; ezek közül a legritkábbnak és legértékesebbnek kijáró hírnév azt a kis karminvörös színű, legkevesbbé sem szép papírdarabkát illeti, melyet 1856-ban a Délamerika északkeleti részében található Brit-Guyana angol gyarmaton elég kezdetlegesen nyomtak. Rajza mindössze néhány keretvonalból, egy vázlatosan ábrázolt vitorlášhajóból és egy latin közmondásból áll, felirata pedig 4 cent helyett tévedésből „One Cent“ (egy cent). Ráadásul még elcsufítja az amugy sem szép bélyeget egy postatisztviselő tintával odakapart aláírása is, négy szeglete pedig le van vágva. A laikus valószínűleg 10 fillért is sajnálna érte kidobni. Pedig ez az igénytelen külsejű bélyeg valóban páratlan a maga nemében: mindmáig csak egyetlen példány ismeretes belőle. 1873-ban régi családi papírok között fedezte fel egy angol fiatalember és hat shillingért eladta egy öreg glasgowi gyűjtőnek, akitől 1878-ban egy londoni bélyegkereskedő már 25 fontért vette meg. Később a híres osztrák gyűjtő, Ferrari szerezte meg, aki a háború kitöréséig mint diplomata Párisban élt. Mint a legtöbb gyűjtő tudja, óriási vagyont képviselő gyűjteményét végrendeletileg a német birodalmi posta berlini múzeumára hagyta; mikor azonban 1917-ben meghalt, a francia kormány rátette a kezét a hagyatékra és később jóvátételi tartozások fejében nyilvános árverés alá bocsátotta. Egyikén ezeknek az aukcióknak a híres brit-guyanai bélyeget 1922-ben megvette az északamerikai bélyegkrözus, Arthur Hind. Adókkal együtt csaknem 200.000 pengőnek megfelelő összeget fizetett érte. Papírdarabért ekkora összeget még sohasem fizettek. Boldog tulajdonosa a bélyeget ma kb. 300.000 pengőre becsüli. 1930-ban a berlini nemzetközi postabélyegkiállításon hatalmas értékének megfelelő bánásmódban részesült: az állatkert dísztermében tűzbiztos és egyébként is nagyon megbízható páncélszekrényben helyezték el és külön fegyveres őrség őrizte.

(Folytatjuk.)

HIREK.

Nouvelles.

A táviró nemzetközi tanácsadó bizottsága (C. C. I. T.) teljes ülését folyó évi május 24. és június hó 1. közt, Prágában tartja. Az ülésen a nemzetközi táviró számos nagyfontosságú és időszerű kérdését tárgyalják, amelyeknek egy része műszaki, másik része forgalmi és üzemi jellegű. E kérdések közt a képtávírozással és az írógépes, magánfelek által igénybevehető táviró rendszerek műszaki, üzemi és díjszabási ügyeivel kapcsolatosak a legjelentősebbek, mert a táviró fejlődésének jövőjét ezektől várja az egész világ. Ezen kívül még nagyszámú más kérdés is szerepel az ülés napirendjén, így a különböző készülék-típusok normalizálása, az egyidejű táviró és távbeszélő üzem, a hangfrekvenciás és más műáramkörös modern távirórendszerek, a díjkedvezményes tengerentúli táviratok díjszabása, a code-távírozás terén felvetődő legújabb kérdések stb. Az ülésen a m. kir. postaigazgatóst dr. Hollán Péter postafőigazgató, a postavezérigazgatóság IX/5. ü. o. vezetője és Lédeczy Sándor posta műszaki igazgató, a postavezérigazgatóság IX/6. ü. o. helyettes vezetője képviselik. A magyar elektromos ipar részéről Makó Zoltán főmérnök, az Ericson villamossági r. t. képviselője vesz részt az ülésen. (Dr. H. F.)

Hódolat Ferrié Gusztáv tábournok emlékének. A francia nemzet, amely minden nemzet közt talán legjobban tudja megbecsülni nagy fiait, legújabban is következetes maradt ehhez a nemzeti erényéhez akkor, amikor a rövid néhány év előtt elhunyt Ferrié Gusztáv tábournok emlékének szobrának leleplezésével hódol. A nagy francia katona szobrát Párizsban a Mars mezőn állították fel, ott ahol Ferrié a világháború kitörésekor első állomását felállította s ahol elkezdte azt a nagy korszakalkotó munkát, amely őt a francia rádió nagyra nevelésével a világ első rádiótekin-télyei közt is a legelső sorba emelte. A nagy férfiú emlékének ez a megkülönböztett megbecsülése igaz örömmel és megelégedéssel tölti el az egész világon bizonyára mindazokat a rádió szakembereket, akik a nagy férfiúnak a különböző nemzetközi értekezleteken munkatársai voltak s akik kiváló elnöki ténykedését annyiszor megcsodálták. (Dr. H. F.)

A német posta új színei. A német posta-igazgatás elhatározta, hogy berendezési és közlekedési alkalmosságainak eddigi sárga színét megváltoztatja — s a sárga szín helyébe a nemzeti szocialista színt, a világos pirosat teszi. A jövőben tehát az eddigi sárga lakkal bevont postaautók világos piros lakkozást kapnak, amelyet fehér szegélyezéssel fognak díszíteni s azonkívül még a nemzeti szocialista jelleget kiemelő NSDAP betűkkel ellátni. (D. V. 1934. 17.) (Dr. H. F.)

A jóléti alapítvány kezelési bizottsága család- és gyermek- (hozzátartozók) után rendes és rendkívüli temetési segélyek fejében 1934. évi április hónapban az alábbi összegeket folyósította.

A) A táblázat II. csoportjába tartozó alkalmazottaknál 7 esetben 4200.— pengőt. Ezzel szemben a régi alapon csak 1120 pengő került volna kifizetésre.

B) A III. csoportba tartozó alkalmazottaknál 12 esetben 4130 pengőt. Ezzel szemben a régi alapon csak 1344 pengő lett volna esedékes.

C) A IV. csoportba tartozó alkalmazottaknál 38 esetben 7.638.70 pengőt. Ezzel szemben a régi alapon csak 3176 pengő lett volna esedékes.

Az 1934. évi április hó folyamán folyósított temetési segélyek összege tehát 57 esetben 15.968.70 pengőt tett ki, míg a régi alapon csak 5.640 pengő került volna kifizetésre.

A telefon pusztítja a szókincset. A newyorki nyelvkutató intézet (Language Research Institute) egyik tisztviselője érdekes vizsgálatokat végzett a mai ember szókincséről. Vizsgálatainak legmeglepőbb eredménye az, hogy a mai ember sokkal kevesebb szóval él, mint a régi. Egy átlagos műveletlen ember 3—400, átlagos művelt ember 3—4000 szót használ csupán.

Legkisebb a szókincse a telefonáló embernek. A telefonba lehetőleg csak a leg egyszerűbb, legkönnyebben érthető szavakat mondja. A kutató szerint Amerikában a hivatásos telefonálók körülbelül ötven szóval fejezik ki magukat foglalkozásuk körében.

Kiadó: Dr. LÖRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.